

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Obor: Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Michal Bílý

Trendy v legislativách povinného odevzdávání online publikací v evropských zemích

Trends in legislations of online publications legal deposit in European countries

Praha 2016

Vedoucí práce: PhDr. Eva Bratková, Ph.D

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování

Zde bych rád poděkoval PhDr. Evě Bratkové, Ph. D. za hladké a důsledné vedení mé bakalářské práce. Dále děkuji svému dědovi Ing. Josefu Bílému za překlady německých a francouzských legislativních dokumentů a dalších publikací a všem konzultantům a rodilým mluvčím, které jsem oslovil a kteří mi vyšli vstříc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 28. dubna 2016

.....

podpis studenta

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je analyzovat platné legislativní dokumenty povinného depozitu online publikací vybraných evropských zemí (Dánska, Francie, Lucemburska, Německa, Rakouska, Slovinska, Spojeného království a Španělska) skrze překlad a interpretaci těch částí týkajících se definování termínů, předmětu a sběru povinného depozitu online publikací a jeho zpřístupňování uživatelům. Na základě těchto překladů a interpretací je potom porovnat mezi sebou a také v kontextu směrnice UNESCO k legislativám povinného depozitu. Na závěr pak podat doporučení k nové legislativě České republiky.

Klíčová slova

povinný výtisk, knihovnické zákonodárství, normativní rámec, internetové zdroje, analýza, překlad

Abstract

Purpose of this bachelor's thesis is to analyze current legislative documents on legal deposit of online publications of selected European countries (Denmark, France, Luxembourg, Germany, Austria, Slovenia, United Kingdom and Spain) through translation and interpretation of parts concerning definitions of terms, subject and acquisition of legal deposit of online publications and its access to users. Based on these translations and interpretations then compare them between each other and also in context of the UNESCO Guidelines for Legal Deposit Legislation. In the end of the thesis present recommendations for new Czech republic legislation.

Keywords

legal deposit, library legislation, legal framework, internet resources, analysis, translation

Identifikační záznam

BÍLÝ, Michal. *Trendy v legislativách povinného odevzdávání online publikací v evropských zemích*. Praha, 2016, 62 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Eva Bratková, Ph. D.

Obsah

Předmluva	9
1. Úvod	12
2. Legislativy povinného depozitu online publikací	13
2.1 Dánské království	15
2.2 Francouzská republika	18
2.3 Velkovévodství lucemburské	21
2.4 Spojené království Velké Británie a Severního Irska	24
2.5 Spolková republika Německo	29
2.6 Rakouská republika	33
2.7 Republika Slovinsko	38
2.8 Španělské království	42
3. Srovnání analyzovaných legislativních dokumentů	47
3.1 Definice základních termínů	47
3.2 Předmět a sběr povinného depozitu online publikací	48
3.3 Zpřístupňování uživatelům	50
4. Závěr	53
4.1 Doporučení k nové legislativě České republiky	53
Seznam použité literatury	56
Seznam tabulek	62

Použité zkratky

- CERN – Evropská organizace pro jaderný výzkum
- EBLIDA – Evropská kancelář knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení
- EU – Evropská unie
- IFLA – Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí
- NAKI – Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity
- NK ČR – Národní knihovna České republiky
- UNESCO – Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- TDKIV – Terminologická databáze knihovnictví a informační vědy

Předmluva

Na začátku své bakalářské práce bych se rád věnoval terminologii, kterou budu používat. Termín „povinný výtisk“ definovaný TDKIV jako „*Výtisk dokumentu, který musí určené subjekty působící na knižním trhu v daném státě zdarma odevzdávat určeným (národním, státním, veřejným) institucím - příjemcům povinného výtisku, a to obvykle na základě zákonné povinnosti ve stanovené lhůtě od data vydání dokumentu*“ není v kontextu online publikací vhodným označením [Celbová, 2003]. Předmětem této bakalářské práce nejsou tištěná díla, a proto bych se rád držel termínu „povinný depozit“ navrhovaný Zdeňkem Matušíkem v jeho článku *Právní podmínky sběru povinného depozitu elektronických publikací, jejich zpracování a zpřístupnění v knihovnách* z roku 2014. Podkapitoly věnované jednotlivým zemím jsou strukturovány tak, že první věta obvykle stanovující počet analyzovaných legislativních dokumentů, užívá termín „povinný depozit“ a terminologie ve zbytku textu těchto kapitol se řídí překlady termínů užitých v názvech těchto legislativních dokumentů a v nich samotných.

Právní aspekty povinného depozitu jsou problematikou, která je naplněna různou mírou heterogenity napříč státy. Toto téma práce jsem si vybral, protože povinný depozit online publikací je relativně nový problém v oblasti knihovnického zákonodárství, který v České republice zůstává i nadále otevřený. Z tohoto důvodu mi přišlo užitečné a podnětné se touto oblastí zabývat. Ke zpracování tohoto tématu mě dále motivovala výzva, kterou představovaly lingvistické překážky a s nimi související snaha proniknout do knihovnické terminologie jiných zemí.

Rozhodl jsem se proto analyzovat legislativní dokumenty týkající se povinného depozitu online publikací vybraných zemí a identifikovat klíčová opatření v této oblasti. Ve své analýze jsem se zaměřil celkem na 8 zemí, a sice na legislativu Dánska, Francie, Lucemburska, Německa, Rakouska, Slovinska, Spojeného království a Španělska. Oproti původnímu zadání bylo z analýzy vyřazeno Finsko z lingvistických a časových důvodů. Předmětem analýzy byly právní opatření těchto zemí v oblasti předmětu povinného depozitu online publikací a jeho sběru, definování termínů a zpřístupňování uživatelům. Cílem této bakalářské práce je tato vybraná fakta porovnat mezi sebou a v mezinárodním kontextu. Předmětem

práce naopak není problematika financování, kontroly, distribuce mezi jednotlivými depozitními institucemi ani trestní ustanovení za nedodržení zákona.

Překlady legislativ probíhaly v období od října 2015 do března 2016. Německé a francouzské texty přeložil Ing. Josef Bílý, nicméně za všechny uvedené údaje nesu zodpovědnost já sám. Dánské, slovinské a španělské legislativní dokumenty jsem přeložil do angličtiny za pomoci nástroje Google translate. V případech, kdy jsem potřeboval znát více významů určitého slova nebo slovního spojení, jsem použil vícejazyčnou terminologickou databázi Evroterm. Překlad byl realizován po větách. Pokud výsledný překlad nevyhovoval, přistoupil jsem k překladu slovo od slova. V několika případech, kdy překlad nebyl zcela vypovídající, byl daný úsek konzultován s rodilým mluvčím. Pokud byl dostupný autorizovaný či neautorizovaný překlad daného legislativního dokumentu do angličtiny, byl použit namísto vlastního překladu. Veškeré zjištěné informace jsem porovnal se sekundární literaturou, abych si ověřil jejich pravdivost. Vyhledání sekundární literatury proběhlo i v rámci předmětu bibliografické rešerší služby během zpracování bibliografického soupisu na téma povinné ukládání online publikací v Evropě. Vzhledem k tématu byly pro mou práci klíčové výhradně zdroje dostupné na internetu.

V úvodu se věnuji povinnému výtisku z historického hlediska a jeho návaznosti na povinný depozit online publikací. Ve druhé kapitole je povinný depozit online publikací představen o něco blíže i v kontextu obecných předpisů a zásad připravených různými mezinárodními subjekty. Výsledky analýzy jednotlivých legislativních dokumentů jsou prezentovány v podkapitolách této kapitoly. V podkapitole věnované Německu jsem nezpracoval Směrnice ke sběrnému programu Německé národní knihovny podrobněji, protože se nejedná o legislativní dokument, a protože jsou svým rozsahem těžko zakomponovatelné do bakalářské práce. Po těchto podkapitolách následuje kapitola věnovaná porovnání analyzovaných legislativních dokumentů i v rámci směrnice UNESCO v souladu se zadáním. Doporučením k nové legislativě České republiky se věnuji v závěru. Přílohami jsou tři tabulky, které jsou součástí kapitoly věnované porovnání legislativních dokumentů.

Bakalářská práce má celkem 62 stran (103 461 znaků s mezerami bez titulní strany, poděkování, prohlášení a referencí – 57 normostran). Práce byla vytvořena v souladu s vnitřními pravidly pro evidenci, odevzdávání, obhajování a zveřejňování závěrečných prací Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Použité zdroje byly v práci citovány v souladu s normou ISO-690:2010. Seznam použitých zdrojů na konci práce je řazen jmenně abecedně, v případech, kdy se první údaje shodují, jsou k rozlišení použita malá písmena abecedy. Pro citování byl použit Harvardský styl citování, tedy citování pomocí odkazů v textu s uvedeným příjmením autora, datem vydání a případně údajem o stránkování. Text práce s veškerými odkazy na platné legislativní dokumenty je aktuální k datu 24. 4. 2016.

1. Úvod

Povinný depozit online publikací vychází z mnohem staršího konceptu povinného výtisku, jehož počátky sahají až do roku 1537 do Francie, kdy Král František I. Francouzský podepsal *Ordonnance de Montpellier* nařizující, že žádná kniha nemůže být na území Francie předmětem prodeje, dokud není její kopie odevzdána královské knihovně. Podobný model byl přijat i ve Spojeném království v roce 1610, 1624 v Rakousku a v roce 1702 byly obdobné modely přijaty v Dánsku, Finsku, Polsku a Švédsku. V 18. století se povinný výtisk úzce vztahoval ke copyrightu, když se odevzdání kopie stalo formalitou nutnou k získání zákonné ochrany. Toto propojení muselo být po přijetí Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl roku 1886 zrušeno s výjimkou několika zemí. V roce 1938 mělo určitý systém povinného výtisku 52 zemí, v roce 1991 již 139 zemí. [International publishers association, 2014, s. 1-2].

Do 90. let 20. století bylo publikováno výhradně prostřednictvím fyzického média a legislativy povinného výtisku tento fakt odrážely, dokud se neobjevil z hlediska publikování velmi odlišný World Wide Web. Ten jakožto produkt informačních a komunikačních technologií už nebyl svázán bariérami prostoru a času tak jako papír a jiná fyzická média. Web se stal první platformou, která nejen jednotlivci umožnila snadno a rychle publikovat svá díla nezávisle na nakladatelstvích. Vše odstartoval rok 1993, kdy CERN zveřejnil zdrojový kód webu a umožnil tak jeho rozšíření a růst [Connolly, 2000]. Brzy tak začala národním knihovnám vyvstávat otázka zachování kulturního dědictví, které se nacházelo a nachází na webu. V mnoha ohledech se jedná o největší výzvu, kterou koncept povinného výtisku přinesl a to z důvodu značné rozmanitosti právních, organizačních a technických aspektů, jež elektronické publikování obklopují. Myšlenka zákonného povinného depozitu online publikací tu není déle než dvacet let, což je z historického a právního hlediska poměrně krátká doba. S příchodem nového tisíciletí velká množina zemí přezkoumala svou stávající legislativu s cílem provést adekvátní změny, jež by reagovaly na nové výzvy vzniklé elektronickým online i offline publikováním. Česká republika v tomto ohledu bohužel zaostává za mnohými evropskými zeměmi. Povinný depozit je všeobecně přijímán jako klíčový v oblasti zachování národního kulturního dědictví každé země.

2. Legislativy povinného depozitu online publikací

Legislativy povinného depozitu online publikací jsou z právního hlediska vnitřní záležitostí každého státu. Ve většině případů fungují na základě samostatného zákona s různou mírou propojení se zákony o ochraně intelektuálního vlastnictví a ochraně osobních údajů popřípadě jinými. Na mezinárodní úrovni existují různá doporučení, směrnice a usnesení. Výrazný nepřímý vliv na legislativy povinného depozitu má zejména Evropská unie a UNESCO.

Prvním podstatným dokumentem jsou *Směrnice Rady Evropy/EBLIDA pro knihovní zákonodárství a politiku v Evropě*¹ z roku 2000, které v odst. 2 bodu 14 doporučují, aby povinný depozit pokryl všechny kategorie publikací a všechny typy nosičů informací včetně digitálního materiálu, což na základě analýzy splnily všechny zkoumané země [Culture committee, 2000, s. 9]. Dalším je např. *Usnesení Rady z 25. 6. 2002 o zachování budoucích památek – uchování digitálního obsahu pro budoucí generace (2002/C – 162/02)*, které navrhuje stimulování vývoje politik pro zachování digitálního kulturního dědictví, jakož i jeho dostupnost [Rada Evropské unie, 2002].

V letech, které po tomto usnesení následovaly, své legislativy všechny analyzované země odpovídajícím způsobem upravily. Některé před rokem 2006 jiné později jak dokládá *Doporučení komise ze dne 24. srpna 2006 o digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchovávání digitálních záznamů (2006/585/ES)*, citují: „V současné době však v členských státech neexistují jasné a úplné politiky v oblasti uchovávání digitálního obsahu. Neexistence takových politik ohrožuje přežití digitalizovaného materiálu a může vést ke ztrátě materiálu vytvořeného v digitálním formátu“ [Evropská komise, 2006, s. 29]. Od roku 2006 ušly mnohé země dlouhou cestu (například Spojené království a Španělsko) a již zavedly odpovídající legislativu povinného depozitu online publikací. V roce 2008 následovalo *Sdělení Komise z 11. 8. 2008 Evropské kulturní dědictví na dosah jedním kliknutím*, které doporučovalo, citují: „Jako způsoby, jak lze snížit riziko rozdílnosti mechanismů pro odevzdávání povinných rozmnoženin, jsou ve zprávách vyzdvíženy výměna zkušeností mezi institucemi,

¹ V anglickém orig. „Council of Europe/EBLIDA Guidelines on library legislation and policy in Europe: Digital content, books and archives“.

kteře mají povinné rozmnoženiny na starost, jakož i účast v projektech v oblasti uchování digitálních záznamů financovaných Evropským společenstvím“ [Evropská komise, 2008, s. 8].

Podle Charty o uchování digitálního dědictví UNESCO z roku 2003 je „*smyslem uchování digitálního dědictví zajištění jeho dostupnosti pro veřejnost*“ [UNESCO, 2003, s. 2]. Zpřístupňování povinného depozitu online publikací je však často problematické právě kvůli výše zmíněné ochraně intelektuálního vlastnictví a osobních údajů. Proto jak vyplývá z analýzy, je přístup k fondu povinného depozitu online publikací různými prostředky omezen.

V roce 2011 vydala IFLA své prohlášení o povinném depozitu, ve kterém se píše, citují: „*Protože je povinný depozit obecně zajištěn národní legislativou, implementace se mezi zeměmi liší. Snaha o větší jednotnost (například co se týče počtu kopií určených k povinnému depozitu) nemusí být proveditelná ani žádoucí². Ale ve světě, ve kterém informace mají stále menší hranice, je důležitým principem, jak to, že depozitní knihovny by měly být schopné zpřístupňovat povinný depozit stejně tak jako zpřístupňují jiné fondy tak to, že vydavatelé nejsou podrobováni nerozumným požadavkům a jsou schopni dostát svým právním povinnostem bez zbytečné složitosti a zátěže“* [Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí, 2011, s. 2]. Konkrétně pasáž o jednotnosti se zdá být v rozporu s tím, co například doporučuje Evropská unie: „*při určování politik a postupů, pokud jde o povinnou rozmnoženinu materiálu původně vytvořeného v digitálním formátu, zohlednily vývoj v ostatních členských státech s cílem zabránit značné rozdílnosti mechanismů pro odevzdávání povinných rozmnoženin“* [Evropská komise, 2006, s. 30].

Přestože legislativy povinného depozitu online publikací jsou v řadě zemí již delší dobu platné, i ty nejpřipravenější knihovny jsou teprve na začátku ve zřizování povinného depozitu digitálního materiálu [International publishers association, 2014, s. 9].

² V anglickém orig. „*Seeking greater uniformity (e.g., with regard to number of deposit copies required) may not be feasible nor desirable“*.

2.1 Dánské království

První kroky směrem k povinnému depozitu online publikací byly v Dánsku provedeny již v roce 1997, kdy začal platit *Zákon č. 423 z 10. 6. 1997 o povinném ukládání publikovaných děl*³, jenž nepokrýval pouze tištěnou produkci, ale všechna díla publikovaná v Dánsku a to bez ohledu na médium. Tím se Dánsko stalo jednou z prvních zemí, které tuto problematiku zahrnuly do své legislativy. Tato definice zahrnula díla tvořící finální nezávislé jednotky vyprodukované pro dánskou veřejnost publikované na internetu a do roku 2005, kdy začal platit nový zákon, tak pokryla alespoň část internetu. [Kongelige Bibliotek, 2005].

Současný dánský model povinného ukládání online publikací je realizován skrze dva legislativní dokumenty. Prvním je *Zákon č. 1439 z 22. 12. 2004 o povinném ukládání publikovaného materiálu*⁴ naposledy novelizovaný v roce 2011⁵ (dále jen jako Zákon). Předmětem povinného ukládání v rámci Zákona je podle § 8 Dánský materiál⁶ publikovaný na elektronických komunikačních sítích. Povinnost uložit materiál je naplněna v případě, že je deponitní instituci buď dovoleno podat žádost o kopii materiálu, nebo k němu má přístup a může si kopii vytvořit. Za „dánský“ je materiál podle § 8 považován, pokud je publikován na internetových doménách přiřazených Dánsku, nebo pokud je publikován na jiných doménách a jeho obsah je zaměřen na dánskou veřejnost. Zákon neobsahuje paragraf věnovaný definicím základních termínů. [Dánsko, 2004].

Podle § 9 Zákona povinnost uložit kopii materiálu publikovaného na internetových doménách specificky přiřazených Dánsku náleží osobě, která si zaregistrovala doménu, na níž byl materiál zveřejněn. V případě ostatních internetových domén povinnost náleží vydavateli materiálu. Dle § 10 Zákona

³ V dánském orig. „*Lov (nr. 423 af 10. 06. 1997) om pligtaflevering af udgivne værker*“.

⁴ V dánském orig. „*Lov (nr. 1439 af 22. 12. 2004) om pligtaflevering af offentliggjort materiale*“.

⁵ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě neautorizovaného anglického překladu dostupného na webových stránkách Dánské národní knihovny.

⁶ Od roku 1997 do roku 2004 došlo k posunu v dánské legislativní terminologii povinného ukládání. Původní termín „*værker*“ neboli dílo není používán souhrnně pro všechny druhy publikací. Zákon z roku 2004 v současnosti rozlišuje mezi termínem „*værker*“ a novým termínem „*materiale*“ neboli materiál, který je užíván v rámci kapitol o publikacích v elektronických komunikačních sítích.

musí osoba odpovědná za povinné uložení na vyžádání dodat depozitní instituci veškeré přístupové údaje nutné pro pořízení kopie. Dotyčná osoba má právo požadovat, aby heslo nebylo poskytováno třetím stranám. Podle § 12 Zákona výdaje spojené s vyžádáním či pořízením kopie materiálu hradí depozitní instituce. Depozitní instituce jsou oprávněny pořizovat kopie za účelem sběru a uložení podle odst. 3 § 19. V souladu s tímto paragrafem, pokud není získaný materiál předmětem právních omezení, je knihovna nadále oprávněna ho zpřístupňovat v rámci zákona o copyrightu. Podle odst. 2 a 4 § 19 a § 20 je odpovědností ministra kultury určit podobu, v jaké bude materiál ukládán, určit informace, které musí být dodány společně s materiálem, lhůtu, v rámci které musí být materiál uložen, dále pravidla pro ochranu získaného materiálu a detailní pravidla týkající se zpřístupňování uživatelům. [Dánsko, 2004].

Druhým legislativním dokumentem je v návaznosti na předchozí odstavec *Vyhláška o povinném ukládání publikovaného materiálu č. 636 ze dne 13. 6. 2005*⁷⁸ (dále jen jako *Vyhláška*) podepsaná ministrem kultury. Podle § 2 *Vyhlášky* se povinné uložení netýká děl vyprodukovaných v Dánsku a určených pro mezinárodní publikum za podmínky, že se dílo netýká Dánska⁹. Zároveň podle odst. 2 § 8 se zákonná povinnost netýká materiálu publikovaného prostřednictvím mobilních telefonických služeb. Podle § 3 musí být dílo uloženo ve formě, ve které bylo publikováno, a s veškerým doprovodným materiálem. Podle věty 3¹⁰ odst. 4 § 5 mohou být uložené digitální kopie zpřístupňovány vždy pouze jednotlivcům v rámci osobních či studijních účelů a to v prostorách Královské knihovny, Státní knihovny nebo Filmového muzea. [Dánsko, 2005].

Sběr dánského materiálu zveřejněného na elektronických sítích je realizován podle § 8 *Vyhlášky* automatizovaně čtyřikrát ročně. Dále je dle tohoto paragrafu předmětem sběru materiál publikovaný na vybraných webových stránkách a související s vybranými událostmi, například volbami. Podle § 9 *Vyhlášky*

⁷ V dánském orig. „*Bekendtgørelse (nr. 636 af 13. juni 2005) om pligtaflevering af offentligtjort materiale*“.

⁸ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě vlastního překladu do angličtiny.

⁹ Dílo se Dánska týká, pokud je autorem Dán, je v dánštině nebo je realizováno Dány [Dánsko, 2005].

¹⁰ V dánském orig. „*Stk. 3.*“.

nesmí depozitní instituce zveřejňovat informace o poskytnutých přístupových údajích neoprávněným osobám. Fond povinných kopií je dále podle § 9 Vyhlášky zajišťován Královskou knihovnou a Státní knihovnou, které dohromady působí jako depozitní instituce. Depozitní instituce musí získat stanovisko Dánské agentury pro ochranu dat před zahájením sběru v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů. [Dánsko, 2005].

Podle § 11 Vyhlášky se veškerý přístup řídí zákonem o copyrightu¹¹ a zákonem o zpracování osobních údajů¹² (na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů¹³). Podle § 7 a § 10 Zákona o zpracování osobních údajů¹⁴ je zpracování dat, jež odhalují rasový nebo etnický původ, politické názory, náboženské a filozofické přesvědčení, členství v odborech nebo údaje týkající se zdraví a sexuálního života, povoleno pouze za účelem provádění statistických nebo vědeckých studií významných pro veřejnost, pokud je takové zpracování nezbytné pro uskutečnění takové studie [Datatilsynet, 2014].

Dánská agentura pro ochranu dat¹⁵ na základě Zákona o zpracování osobních údajů rozhodla, že součástí archivu jsou i citlivá data v souladu s výše zmíněnou definicí a tudíž fond nemůže být zpřístupněn široké veřejnosti a to i přestože předmětem povinného ukládání jsou pouze veřejně publikovaná data. Všechny uložené kopie jsou tak k dispozici ke zpřístupnění pouze badatelům s titulem Ph.D. a studentům doktorského studia. Tento problém zůstává dosud nevyřešen. [Netarkivet, 2016].

V roce 2011 byl Zákon předmětem revize. Hlavním důvodem byl právě problém zpřístupnění archivu uložených povinných kopií široké veřejnosti. Královská

¹¹ V dánském orig. v současnosti platný: „*Bekendtgørelse af lov (nr. 1144 af 23. 10. 2014) om ophavsret*“.

¹² V dánském orig. v současnosti platný: „*Lov (nr 429 af 31. 05. 2000) om behandling af personoplysninger*“.

¹³ Oficiální česká verze této směrnice je dostupná zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31995L0046&from=CS>.

¹⁴ Podle anglického překladu z webových stránek Dánské agentury pro ochranu dat.

¹⁵ Vznikla též na základě výše zmíněné směrnice [Wikipedia, 2016].

knihovna dodala zprávu o možných technických řešeních tohoto problému v roce 2010. Dánská agentura pro ochranu dat vyžadovala absolutní záruku, že nebudou zpřístupněny jakékoliv citlivé osobní údaje, a protože takovou záruku lze poskytnout pouze v případě, že jsou všechna data zkontrolována manuálně, což je prakticky nemožné, rozhodl se ministr kultury tento problém odložit. Jedinou změnou Zákona proto bylo vyřazení paragrafu o další plánované revizi. [Jacobsen, 2011, s. 2].

2.2 Francouzská republika

Primárním legislativním dokumentem týkajícím se povinného depozitu online publikací je ve Francii *Zákoník o kulturním dědictví*¹⁶¹⁷¹⁸¹⁹ (dále jen jako Zákoník) [Matušík, 2014]. Zákoník je rozdělen na část legislativní a část regulační, přičemž obě obsahují články věnované povinnému depozitu. Integrace elektronického povinného depozitu²⁰ do tohoto dokumentu přišla v roce 2006 a to *Zákonem č. 2006-961 ze dne 1. 8. 2006 o autorském právu a právech s ním souvisejících v informační společnosti*²¹. Ten přinesl možnost elektronického povinného depozitu jako výjimky²² z copyrightu pro Francouzskou národní knihovnu (dále jen jako Knihovna) [Stirling, 2012, s. 4].

Zákon byl vytvořen v souladu se *Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti*²³²⁴ a obsahuje články

¹⁶ Ve fr. orig. „*Code du Patrimoine*“.

¹⁷ Ve francouzském právu je kód kompilací různých zákonů a regulací týkajících se určité oblasti.

¹⁸ Analyzování legislativního dokumentu proběhlo na základě nepublikovaného soukromého překladu do češtiny.

¹⁹ Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

²⁰ Ve fr. orig. „*Dépôt légal*“.

²¹ Ve fr. orig. „*Loi n° 2006-961 du 1 août 2006 relative au droit d'auteur et aux droits voisins dans la société de l'information*“.

²² Podle článku L132-4 je kopírování publikace chráněné copyrightem v souladu se zákonem, pokud je vytvoření této kopie nezbytné pro sběr, zachování a zpřístupnění této publikace [Francie, 2006].

²³ Oficiální česká verze této směrnice je dostupná zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0029&from=EN>.

věnované předmětu povinného depozitu, způsobům sběru elektronických publikací a problematice jejich zpřístupňování. Neobsahuje však článek věnovaný definicím základních termínů [Francie, 2006].

Podle odst. 3²⁵ článku L131-2 legislativní části Zákoníku jsou předmětem povinného depozitu online publikací všechna sdělení²⁶ jakéhokoliv typu²⁷, jež jsou prostředkem elektronické komunikace s veřejností^{28,29}. Podle odst. 2 článku L131-2 se software a databáze stávají předmětem povinného depozitu, jakmile jsou veřejnosti zpřístupněny na fyzickém nosiči. Povinný depozit veřejných sdělení publikovaných elektronickou cestou se podle článků L132-2 týká všech, kteří taková sdělení buď publikují, nebo produkují. Depozitní organizace³⁰ získá publikaci buď automatizovaně, nebo určí způsob povinného depozitu ve spolupráci s vydavatelem. Podle článku L132-4 nemůže autor zakázat zpřístupňování povinného depozitu řádně akreditovaným výzkumníkům. [Francie, 2006].

Podle článku R131-1 regulační části Zákoníku je „poskytnutí veřejnosti“ rozuměno ve smyslu jakékoli komunikace, vysílání či reprezentace bez ohledu na metodu a koncového uživatele, pokud koncový uživatel není člen rodiny vydavatele. Poskytnutím veřejnosti se dále rozumí prodej, pronájem nebo distribuce, a to i zdarma. [Francie, 2014].

²⁴ Jedná se o směrnici, ze které vychází nejen francouzská legislativa, ale například i Finská či Dánská [Stirling, 2012, s. 4].

²⁵ Odst. 1 zmiňuje „*Dokumenty tištěné, grafické, fotografické, zvukové, audiovizuální, multimediální a jiné bez ohledu na technologii jejich výroby, vydání či šíření...*“. Tato formulace byla v tomto odstavci přítomna již v roce 2004 před výše zmiňovaným zákonem z roku 2006.

²⁶ Souhrnný termín použitý pro účely této práce. Zákon obsahuje jen výčet viz. níže.

²⁷ Zákoník uvádí „*znamení (značky), signály, spisy, obrazy, zvuky nebo zprávy...*“ [Francie, 2006].

²⁸ S výjimkou soukromé korespondence v souladu s odst. 2 *Zákona č. 86-1067 ze dne 30. září 1986 o svobodě sdělovacích prostředků* [Stirling, 2012, s. 4].

²⁹ Pokryty jsou i newslettery a streamovaná média [Bibliothèque nationale de France, 2014].

³⁰ Podle odst. 1 článku L132-3 Francouzská národní knihovna, Národní centrum filmu a animace a Národní audiovizuální institut. Podle odst. 2 může být odpovědnost za povinný depozit svěřena jiné veřejné instituci nebo službě, národní nebo lokální, pokud má k dispozici prostředky pro zajištění povinného depozitu (zejména odborníky) [Francie, 2006].

Depozitní organizace odpovídající za povinný depozit jsou podle článku R131-2 odpovědné za sběr a ochranu povinného depozitu a dále za poskytování a zpřístupňování relevantní národní bibliografie. Podle článku R131-7 musí uložené publikace obsahovat údaje o vydavateli, producentovi nebo distributorovi, o datu vytvoření atd. Článek R131-7 nezmiňuje termín metadata. [Francie, 2014].

Podle článku R132-16³¹ jsou součástí povinného depozitu pro Knihovnu videozáznamy (s výjimkou filmů promítaných v kinech, které v souladu s pravidly podle Sekce 2 sbírá Národní centrum pro film a animaci), pokud jsou zveřejněny. Podle odst. 4 pak audiovizuální dokumenty podle článku R132-35 a 36, které jsou kromě vysílacích metod stanovených v článku R132-34 zveřejněny i jinou cestou. [Francie, 2014].

Multimediální dokumenty bez ohledu na nosič či technologii jejich výroby, vydání či šíření jsou předmětem povinného depozitu pro Knihovnu, jakmile jsou zveřejněny. Multimediálním dokumentem se podle článku R132-17 myslí dokument obsahující dva nebo více nosičů zmíněných v sekci 1 kapitoly druhé hlavy třetí Zákonníku či přidružených, dva a více dokumentů, které jsou předmětem povinného depozitu na jednom nosiči nebo ve smyslu článku L131-2. [Francie, 2014].

Podle článku R132-23 části regulační Zákonníku podléhají povinnému depozitu všechny online publikace registrované pod doménou .fr, nebo jinou doménou zapsanou u francouzské organizace pověřené správou domén, registrované osobou sídlící ve Francii nebo vyprodukované na francouzském území [Stirling, 2012, s. 7]. Sběr publikací, jež splňují tato kritéria, probíhá podle článku R132-23-1 nejméně jednou za rok. Pakliže nelze online komunikaci s veřejností na žádost dle článku R132-23 získat automatizovanou metodou³², musí vydavatel na žádost

³¹ Podsekce 3 Sekce 1 o povinném depozitu pro Knihovnu týkající se videozáznamů je z hlediska článků velmi provázaná se Sekcí 3, která upravuje povinný depozit pro Národní audiovizuální institut. Články na sebe velmi odkazují. Např. článek R132-30 v odst. 1 mluví jen o videozáznamech na fotochemickém médiu (ve fr. orig. "sur support photochimique") přičemž odst. 3 článku R132-16 stanoví, že se povinný depozit vztahuje i na videozáznamy zveřejněné i pomocí jiných metod než fotochemie.

³² Knihovna je podle článku R132-23-1 povinna zveřejňovat informace o automatizovaných metodách používaných pro akvizici online publikací.

Knihovny předat vstupní hesla a přístupové klíče k chráněným publikacím, nutné pro jejich depozit, nebo jí předat kopie těchto publikací. V obou případech musí vydavatel rovněž dodat všechny technologie nutné pro jejich komunikaci a dlouhodobé uchování. Knihovna dále zavedla experimentální kanál sběru online publikací – vydavatelé mohou navrhnout své webové stránky k povinnému depozitu zasláním zprávy na e-mailovou adresu vyhrazenou těmto nominacím [Stirling, 2012, s. 11].

Získané online publikace jsou podle článku R132-23-2 zpřístupňovány pouze řádně akreditovaným výzkumníkům na počítačích³³ určených k tomuto účelu, a to výhradně v prostorách Knihovny a v dalších autorizovaných institucích [Francie, 2014].

Další legislativní dokumenty, jež mají na zpřístupňování povinného depozitu vliv, jsou Zákoník veřejného vlastnictví³⁴ a Zákoník intelektuálního vlastnictví³⁵³⁶. Na přístup k elektronickému povinnému depozitu má nadále silný vliv i *Zákon č. 78-17 o informačních technologiích, souborech a svobodách z 6. 1. 1978*³⁷, jelikož zavádí přísná omezení v rámci ochrany osobních údajů, jež se mohou ve fondu vyskytnout. Tento zákon dovoluje jednotlivcům opravovat nebo vymazat informace publikované na webu, které se jich týkají [Stirling, 2012, s. 21]. Knihovna je povinna zakázat přístup k dané publikaci, rozhodne-li tak soud, nebo pokud se v souladu se Zákoníkem jedná o utajený materiál (např. vojenský).

2.3 Velkovévodství lucemburské

Lucemburský model povinného depozitu online publikací zahrnuje dva legislativní dokumenty. Prvním je *Zákon z 25. 6. 2004 o reorganizaci kulturních institucí státu*³⁸³⁹, v platném znění (dále jen jako Zákon), který se problematiky

³³ V roce 2009 cca 350 počítačů v Paříži a Avignonu [Bibliothèque nationale de France, 2014].

³⁴ Ve fr. orig. „*Code général de la propriété des personnes publiques*“.

³⁵ Ve fr. orig. „*Code de la propriété intellectuelle*“.

³⁶ Podle článku L131-1 musí depozitní instituce vždy jednat v souladu se zákonem o duševním vlastnictví [Francie, 2006].

³⁷ Ve fr. orig. „*Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés*“.

³⁸ Ve fr. orig.: „*Loi du 25 juin 2004 portant réorganisation des instituts culturels de l'Etat*“.

³⁹ Analyzování legislativního dokumentu proběhlo na základě soukromého překladu do češtiny.

povinného depozitu⁴⁰ týká pouze okrajově. Podle odst. 1 článku 9 Zákona je povinností Lucemburské národní knihovny (dále jen jako Knihovna) vykonávat své poslání povinného depozitu, jak je definováno v článku 10 a řídit z něho vzniklé fondy. V článku 10 Zákona je definován předmět povinného depozitu jako: „*Publikace všeho druhů, tištěné nebo vyrobené jiným způsobem než tiskem, bez ohledu na technickou proceduru výroby, jejich nosič, způsob jejich úpravy nebo distribuce, s výjimkou audiovizuálních a zvukových publikací uvedených v článku 19, ale včetně databází, softwaru a softwarových balíčků, expertních systémů a dalších produktů umělé inteligence, vydané v tuzemsku a schválené k veřejnému prodeji, distribuci či pronájmu, nebo připraveny k reprodukci podléhají povinnému uložení pro Národní knihovnu.*“ Článek 10 Zákona dále stanovuje, že se odevzdává maximální pět kopií povinného depozitu a odkazuje na druhý legislativní dokument, který rozebírá všechny náležitosti související s povinným depozitem, a sice *Velkovévodské nařízení z 6. 11. 2009 o povinném depozitu*^{41,42} (dále jen jako Nařízení) [Lucembursko, 2004]. Zákon ani Nařízení neobsahují článek věnovaný definicím základních termínů.

Předmětem povinného depozitu online publikací jsou podle bodu 3 článku 1 Nařízení „*publikace bez hmotného nosiče, které jsou k dispozici veřejnosti pomocí elektronické sítě, zvláště z internetu jakož i veškeré značky*⁴³, *signály*⁴⁴, *písemnosti, obrazy, zvuky nebo zprávy*⁴⁵ *jakéhokoli druhu včetně publikací týkajících se dvou předešlých paragrafů*⁴⁶“ zveřejněné v Lucembursku. To se podle článku 2 Nařízení netýká prací o městech, prací obchodních a administrativních a cenných papírů, jež povinnosti nepodléhají. Zatímco v samotné definici je použit termín „*publikace*“⁴⁷, ve výčtu výjimek je použit

⁴⁰ Ve fr. orig. „*Dépôt légal*“.

⁴¹ Ve fr. orig.: „*Règlement grand-ducal du 6 novembre 2009 relatif au dépôt légal*“.

⁴² Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

⁴³ Ve fr. orig. „*les signes*“.

⁴⁴ Ve fr. orig. „*(les) signaux*“.

⁴⁵ Podobnost s francouzskou definicí.

⁴⁶ Vyjmenovány různé druhy klasických i digitálních hmotných dokumentů.

⁴⁷ Ve fr. orig.: „*les publications*“.

termín „*dílo*“⁴⁸. Legislativa neobsahuje kapitolu věnovanou definování termínů [Lucembursko, 2009, s. 3938].

Za zveřejněné v Lucembursku se podle článku 3 Nařízení považují publikace vydané osobami fyzickými i právníckými se sídlem v Lucembursku, vydané občany Lucemburska, dále jakékoliv publikace tiskařů, vydavatelů či producentů, jež sídlí mimo území Lucemburska, ale vydávají v Lucembursku, a jakákoliv publikace, teze či výzkumná práce, jejíž publikování bylo podpořeno státem Lucemburského velkovévodství [Lucembursko, 2009, s. 3938].

Podle odst. 3 článku 6 Nařízení se depozit kopií bez hmotné podpory uskutečňuje v případě, že je Knihovně zaručen volný přístup k publikacím, jakož i příslušným metadatům za účelem pořízení kopie vysoké kvality. Pokud není publikace dostupná pro zhotovení kopie, musí producent na vyžádání Knihovně dodat všechny informace a prostředky nutné pro její získání. Pokud z technických důvodů není možné publikaci zkopírovat, musí se uložení uskutečnit na fyzickém nosiči určeným Knihovnou. [Lucembursko, 2009, s. 3939].

Podle článku 7 Nařízení nemají vydavatelé nárok na zaplacení povinného depozitu. Publikace získané na jeho základě se stávají majetkem Knihovny a jsou veřejnosti zpřístupňované podle *Zákona z 18. 4. 2001 o právu autorském, o právech souvisejících a databázích*⁴⁹ [Lucembursko, 2009, s. 3939]. Tento zákon byl novelizován *Zákonem ze dne 10. února 2015 provádějící direktivu 2011/77/UE Evropského parlamentu ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících*. Direktiva 2011/77/UE zavedla padesátileté a sedmdesátileté lhůty stanovené pro ochranu autorských práv [Evropská unie, 2011].

Ve druhé kapitole Nařízení věnované povinnému depozitu ve prospěch národního audiovizuálního centra (dále jen CNA) jsou podle odst. 2 článku 10 předmětem povinného depozitu: „*audiovizuální a zvukové dokumenty a multimediální*

⁴⁸ Ve fr. orig.: „*les travaux*“.

⁴⁹ Ve fr. orig.: „*Loi du 18 avril 2001 sur les droits d'auteur, les droits voisins et les bases de données*“.

audiovizuální díla uvedená v předchozím odstavci⁵⁰ bez hmotné podpory určené k užití veřejností prostřednictvím rozhlasu nebo elektronické sítě, tedy přes webové stránky a internetový obsah jakož i veškeré značky, signály, písemnosti, obrazy, zvuky nebo sdělení jakéhokoli druhu“. [Lucembursko, 2009, s. 3939].

V článku 11 Nařízení stanovuje, že za národní jsou považovány všechny dokumenty a díla produkované či koprodukované fyzickou či právnickou osobou s bydlištěm či sídlem v Lucembursku, všechny dokumenty a díla, jejichž výroba byla podpořena státem Lucemburska, a všechny dokumenty a díla vytvořené fyzickou či právnickou osobou s bydlištěm nebo sídlem v zahraničí vyprodukované na území Lucemburska. [Lucembursko, 2009, s. 3940].

Depozit audiovizuálních a zvukových dokumentů a multimediálních audiovizuálních děl bez hmotné podpory probíhá podle článku 14 stejně jako v případě depozitu pro Knihovnu v článku 6. Dle článku 15 se dokumenty a díla v rámci povinného depozitu stávají vlastnictvím CNA a mohou být reprodukovány a dány k dispozici veřejnosti podle výše zmíněného zákona z roku 2001. [Lucembursko, 2009, s. 3941].

2.4 Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Ve Spojeném království je povinný depozit online publikací zajištěn dvěma legislativními dokumenty. Prvním je *Zákon č. 28 o knihovnách pro povinný depozit⁵¹ z roku 2003⁵²* (dále jen jako Zákon), který funguje jako právní rámec pro druhý legislativní dokument, a sice návazné nařízení týkající se netištěných děl, jež podrobně specifikuje povinný depozit⁵³ děl dostupných online. Důležitou součástí Zákona je stanovení předmětu a definic, v rámci kterých návazné nařízení povinný depozit online publikací upravuje. Předmět je ustanoven v první sekci⁵⁴ Zákona následovně: „*Osoba, která publikuje ve Spojeném království dílo, na které*

⁵⁰ Dokumenty a fikce, seriály, videohry, reklamní a náborové publikace, televizní a rozhlasová vysílání, informační vysílání, vysílání uskutečňovaná zásadně z pódia, vysílání politická, ekonomická, sociální, kulturní, vědecká, náboženská, sportovní a turistická v rámci Velkovévodství lucemburského [Lucembursko, 2009].

⁵¹ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě originální verze v angličtině.

⁵² V anglickém orig. „*Legal Deposit Libraries Act 2003*“.

⁵³ V anglickém orig. „*legal deposit*“.

⁵⁴ V legislativě odkazováno na body jako na sekce.

se tento Zákon vztahuje, musí na své vlastní náklady doručit kopii na adresu specifikovanou jakoukoli depozitní knihovnou oprávněnou k takovému doručení podle této sekce.“ Podle odst. 4 sekce 1 se Zákon vztahuje i na díla předem stanoveného popisu publikovaná na médiu jiném než tištěném. [Spojené království, 2003, s. 1].

V souladu se směrnicí UNESCO obsahuje Zákon sekci 14 věnovanou definicím. Tato sekce je na rozdíl od legislativ ostatních analyzovaných zemí umístěna ke konci Zákona. Definuje termín „elektronická publikace“: „*znamená online nebo offline publikaci včetně jakékoli publikace v elektronické podobě*“, „*médium*“: „*jakékoliv médium publikace včetně zejména jakoukoliv formu online nebo offline publikace*“ a „*publikaci*“, která ve vztahu k dílu znamená vydání kopií pro veřejnost a zahrnuje zpřístupnění díla veřejnosti skrze elektronický vyhledávací systém. [Spojené království, 2003, s. 10].

Zákon dále používá obecný termín „*dílo*“⁵⁵ ve všech sekcích s výjimkou sekce 7, jenž definuje termín „*relevantní materiál*“⁵⁷. Relevantní materiál zahrnuje nejen vše, co je v instanci primárních informačních zdrojů jako kopie publikovaného díla uloženo podle sekce 1 na médiu jiném než tištěném, ale i všechno příslušenství potřebné ke zpřístupnění těchto děl. Tato definice se objevuje v návazném nařízení v části⁵⁸ týkající se zpřístupňování a využívání uložených děl. Využitím této širší definice je depozitní knihovna⁵⁹ oprávněna nakládat nejen s primárními informačními zdroji, jež jsou podle zákona předmětem povinného depozitu, ale i se softwarem, manuály, přístupovými údaji a dalšími nezbytnostmi dodávanými knihovně. [Spojené království, 2003].

⁵⁵ V anglickém orig. „*work*“.

⁵⁶ Tento termín není v Zákoně definován.

⁵⁷ V anglickém orig. „*relevant material*“.

⁵⁸ V anglickém orig. „*PART 4 Permitted activities*“.

⁵⁹ Užíváno „*deposit library*“ místo depozitní instituce či organizace.

⁶⁰ Znamená podle sekce 14 Zákona kteréhokoli člena „British Library Board“ a authority kontrolující Národní knihovnu Skotska a Walesu, Bodleyovu knihovnu (Oxford), Univerzitní knihovnu v Cambridgi a knihovnu Trinity college v Dublinu.

Sekce 6 Zákona týkající se netištěných publikací⁶¹ jako první obsahuje výčet aspektů povinného depozitu online publikací, jež návazné nařízení může upravovat a upravuje⁶². Sekce 7 se týká omezení vztahujících se k uloženému relevantnímu materiálu. Relevantní osoby⁶³ podle ní nemohou materiál používat, kopírovat, adaptovat ho, půjčovat ho třetí straně (nikoliv ve smyslu výpůjčky), převést ho třetí straně nebo ho likvidovat. Detailní pravidla, v rámci kterých jsou výše zmíněné aktivity přípustné, jsou podle odst. 3 sekce 7 Zákona předmětem návazného nařízení. Sekce 8 věnovaná aktivitám spojeným s netištěnými publikacemi ve vztahu k autorským právům v odst. 1 vyjímá aktivity spojené s kopírováním povinných kopií děl (depozitní knihovnou nebo osobou jednajícím v jejím zastoupení) z platnosti Zákona o copyrightu, designu a patentech z roku 1988, pokud je dílo v souladu s předepsaným popisem podle odst. 5 sekce 10 Zákona, jedná-li se o dílo na internetu, nebo pokud osoba ho publikující má stanovenou spojitost se Spojeným královstvím. [Spojené království, 2003, s. 3-7].

Druhý výše zmíněný a z hlediska online publikací podstatnější legislativní dokument je Nařízení o knihovnách pro povinný depozit (netištěná díla)⁶⁴ č. 777 z roku 2013⁶⁵ (dále jen jako Nařízení). Zajímavou součástí Nařízení je část druhá, která poskytuje výjimku z povinného depozitu pro netištěná díla existujícím malým podnikům a novým podnikům. Tato výjimka je napříč analyzovanými legislativami jedinečná. Podle sekce 13 Nařízení se předmět povinného ukládání ze Zákona z roku 2003 v oblasti netištěných děl vztahuje na všechna díla publikovaná online i offline. Nevztahuje se však na zvuková a audiovizuální díla a příslušný vedlejší materiál k těmto dílům, díla obsahující osobní údaje zpřístupňovaná pouze úzké skupině osob (intranety, emaily, osobní data s omezeným přístupem) a díla publikovaná předtím, než bylo Nařízení vydáno. Obsah publikovaný na sociálních sítích (Twitter, Facebook) je legislativně pokryt [British Library, 2014], pokud je publikovaný v rámci licence public domain

⁶¹ V anglickém orig. „*deposit of non-print publications*“.

⁶² Stanovení doby a okolností, za kterých je knihovna oprávněna k doručení díla podle sekce 1, otázky kvality kopie, problematiku děl publikovaných ve více formátech atd.

⁶³ V anglickém orig. „*relevant person*“. Znamená jak zaměstnance deponitních knihoven, tak čtenáře.

⁶⁴ V anglickém orig. „*The Legal Deposit Libraries (Non-Print Works) Regulations 2013*“.

⁶⁵ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě originální verze v angličtině.

[Charlton, 2013, s. 14]. Podle sekce 16 Nařízení má každá depozitní knihovna nárok na doručení kopie publikovaného online díla, o které zažádá v souladu se Zákonem. Vydavatel může s depozitní knihovnou uzavřít dohodu. V takovém případě musí být kopie doručena do jednoho měsíce po podání písemné žádosti a to v kvalitě vyhovující pro trvalé zachování⁶⁶. V případě, že není uzavřena dohoda, je požadavek depozitní knihovnou realizován skrze webový harvester z IP adres věnovaných pro tyto účely na IP adresu, na které byla publikace zveřejněna. Pokud je tento relevantní materiál chráněn přístupovým heslem, musí depozitní knihovna vydavatele předem písemně upozornit alespoň jeden měsíc před plánovaným sběrem. Vydavatel musí podle sekce 17 Nařízení depozitní knihovně poskytnout všechny přihlašovací údaje nutné pro úspěšné získání kopie publikace, dodat všechny počítačové programy či dodatečné informace nutné pro zpřístupnění díla a dále kopii manuálu a dalších doprovodných materiálů. [Spojené království, 2013, s. 3-6].

Díla publikovaná online jsou podle sekce 18 Nařízení považována za publikovaná ve Spojeném království, pokud jsou zveřejněna z webových stránek s doménou vztahující se na Spojené království, nebo na místo ve Spojeném království, nebo pokud jsou zveřejněna osobou, jejíž aktivita související se vznikem publikace se odehrála na území Spojeného království [Spojené království, 2013, s. 7].

Na sekci 7 Zákona navazuje 4. část Nařízení týkající se povolených aktivit ve vztahu k relevantnímu materiálu. Sekce 19 až 22 Nařízení dovolují depozitním knihovnám manipulovat s relevantním materiálem v rámci sítě depozitních knihoven. Uložený relevantní materiál může být podle sekce 23 Nařízení zpřístupněn veřejnosti vždy jen na jednom počítači. Stahování na flash disk a focení obrazovek je ve čtenářské místnosti přísně zakázáno, nicméně Britská knihovna pracuje na řešení kopírování tiskem [British Library, 2014]. V případě prací publikovaných online musí depozitní knihovna podle sekce 24 Nařízení vyčkat alespoň sedm dní od data doručení, než si může uživatel požadovaný materiál zpřístupnit. Vlastník copyrightu k relevantnímu materiálu má podle sekce 25 Nařízení právo podat písemnou žádost o zamezení přístupu na dobu určitou. Depozitní knihovna je povinna takové žádosti vyhovět, pokud doba, po kterou

⁶⁶ Kvalitu určí buď sám vydavatel, nebo je předmětem dohody mezi vydavatelem a depozitní knihovnou.

bude přístup veřejnosti odepřen, nepřesáhne 3 roky a pokud by zpřístupnění vedlo k poškození zájmů osoby, jež vznáší žádost. Dobu, po kterou relevantní materiál není dostupný veřejnosti, lze prodlužovat návaznými žádostmi, jež musí být podány nejpozději jeden měsíc před vypršením předchozího omezení [Spojené království, 2013, s. 7-8].

Depozitní knihovna je nadále oprávněna podle sekce 27 Nařízení produkovat kopie relevantního materiálu pro studijní účely. Pokud podle odst. 2 výše zmíněné sekce databázové právo⁶⁷⁶⁸ již neplatí, může depozitní knihovna poskytnout kopii relevantního materiálu, ke kterému se taková práva vztahují pouze pro nekomerční výzkum či soukromou studii, kritiku, recenzi nebo zprávu o aktuálních událostech, parlamentní či soudní vyšetřování, Královskou komisi nebo státní vyšetřování. Pakliže databázová práva stále platí, je depozitní knihovna oprávněna poskytnout takovou kopii pouze pro parlamentní či soudní vyšetřování, Královskou komisi nebo státní vyšetřování. Žádost o kopii relevantního materiálu pro účely nekomerční nebo soukromé studie se nadále nesmí vztahovat na žádost jiné osoby nebo jí být podobná. Osoba, jež si kopii vyžádala je povinna zaplatit veškeré náklady na její vyhotovení. Pokud není možné relevantní materiál dodat v tištěné podobě, může podle sekce 28 Nařízení depozitní knihovna kopii na médiu jiném než tištěném dodat pouze tehdy, pokud vlastník copyrightu či databázových práv dal depozitní knihovně svolení kopii v takovém médiu dodat. [Spojené království, 2013, s. 9].

Nařízení dále obsahuje samostatnou sekci 26 pro zpřístupňování relevantního materiálu zrakově postiženým osobám. Depozitní knihovna je podle ní oprávněna vytvořit kopii relevantního materiálu pro zpřístupňování zrakově postiženým osobám, pokud není komerčně dostupná právě v takovém provedení. Tato kopie může být zpřístupněna vždy jen jedním uživatelem, přičemž depozitní knihovna musí vést záznamy o těchto kopiích i o uživatelích, jimž byly zpřístupněny. Nařízení dále obsahuje sekce 29 a 30 zabývající se problematikou kopírování

⁶⁷ V anglickém orig. „*Database right*“.

⁶⁸ Práva chránící databáze v Anglii a Walesu, jež nahradila v roce 1997 copyright. Změna provedena na základě Směrnice 96/9/EC Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. Října 1996 o právní ochraně databází [Wikibooks, 2016].

a přizpůsobování relevantního materiálu pro účely trvalého zachování v souladu s doporučením UNESCO z roku 2000 [Spojené království, 2013, s. 8-10].

2.5 Spolková republika Německo

Německý model povinného depozitu online publikací je tvořen dvěma legislativními dokumenty a směrnicemi Německé národní knihovny. Prvním legislativním dokumentem je *Zákon o Německé národní knihovně (DNBG) z 22. 6. 2006 (BGBl. I S. 1338)*⁶⁹⁷⁰⁷¹, naposledy novelizován 5. února 2009 (dále jen jako Zákon). Obsahuje definice, stanovuje předmět povinné dodávky⁷², počet kopií určených k dodání a odpovědné osoby a instituce. Dále ustanovuje povinnost poskytnout Německé národní knihovně⁷³ (dále jen jako Knihovna) na vyžádání veškeré potřebné informace nutné pro to, aby Knihovna mohla plnit svou funkci podle bodů a) a b) odst. 1 § 2 Zákona. Tento paragraf obecně definuje předmět povinné dodávky – úkolem knihovny je sbírat v originále, skladovat, katalogizovat a bibliograficky indexovat, trvale zabezpečovat a připravovat pro zpřístupnění veřejnosti mediální díla⁷⁴ publikovaná v Německu od roku 1913 dále, mediální díla v němčině, překlady německých mediálních děl do jiných jazyků a cizojazyčná díla o Německu publikovaná v zahraničí od roku 1913 dále [Německo, 2006, s. 1].

Oproti jiným analyzovaným zemím (např. Španělsku či Slovinsku) je německý Zákon v oblasti definic velmi střídmý. V odst. 1 § 3 definuje mediální dílo jako všechny reprezentace textu, obrazu či zvuku distribuované v materiální podobě či zpřístupňované veřejnosti v nemateriální podobě. Nemateriální mediální dílo je

⁶⁹ V něm. orig. „*Gesetz über die Deutsche Nationalbibliothek (DNBG) vom 22. Juni 2006*“.

⁷⁰ Analyzování legislativního dokumentu proběhlo na základě neoficiálního anglického překladu dostupného na webových stránkách Německé národní knihovny.

⁷¹ Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

⁷² V něm. orig. „*Pflichtablieferung*“ (lze přeložit jako „*povinné odevzdávání*“ [Matušík, 2014]).

Ve výše zmíněném neoficiálním překladu legislativy do angličtiny není použito slovní spojení „*legal deposit*“ [Německo, 2006]. Je však použito na anglické verzi webových stránek Německé národní knihovny.

⁷³ Podle odst. 1 § 1 je Německá národní knihovna centrální archivní knihovnou [Německo, 2006].

⁷⁴ V něm. orig. „*Medienwerke*“, ve výše zmíněném neoficiálním anglickém překladu přeloženo jako „*Media works*“.

samostatně definováno v odst. 3 jako všechny reprezentace ve veřejných sítích. [Německo, 2006, s. 2].

Počet dodávaných kopií je podle odst. 3 § 14 Zákona v případě nemateriálních mediálních děl⁷⁵ stanoven na jednu⁷⁶. Povinnost dodat publikaci má podle § 15 jakákoliv strana, která je oprávněna distribuovat nebo zpřístupňovat mediální díla veřejnosti a jejíž zákonné sídlo, jakékoliv obchodní prostory nebo trvalé bydliště je na území Německa. Dodání kompletní perfektní kopie mediálního díla musí proběhnout podle § 16 na náklady⁷⁷ vydavatele a to do jednoho týdne ode dne, kdy bylo zveřejněno nebo začala jeho distribuce. Pokud se tak nestane ani po výzvě Knihovnou a uplynutí dalších tří týdnů, je Knihovna oprávněna získat mediální dílo jinými kanály na náklady vydavatele. Dílo musí dále být bez jakéhokoliv časového omezení na jeho použití a ve vhodném stavu pro dlouhodobou archivaci. Na základě § 17 musí osoba odpovědná za dodání publikace poskytnout všechny potřebné informace nezbytné pro naplnění povinnosti dodání. [Německo, 2006, s. 7-9].

Knihovna v souladu⁷⁸ s odst. 2 § 4 Zákona uživatelům zpřístupňuje archivované online publikace ve svých studovnách na počítačích bez internetového připojení. Uživatelé nemají možnost tyto publikace jakýmkoliv způsobem upravovat nebo ukládat na vlastní externí paměťové médium. V případě pořízení tištěné kopie je nutné dodržet podmínky copyrightu. Oprávněná osoba, která publikaci Knihovně dodala, má právo rozšířit přístup na externí registrované uživatele a povolit neomezený přístup všem uživatelům. [Deutsche Nationalbibliothek, 2015a].

⁷⁵ Vyhovující kritériím stanoveným v bodu a) odst. 1 § 2 a první větě § 16 [Německo, 2006].

⁷⁶ Součástí dodávky jsou i příslušná metadata. Užívá se formát XMetaDissPlus. [Deutsche Nationalbibliothek, 2015a].

⁷⁷ Dotace či příspěvek na výrobu kopie mediálního díla náleží podle § 18 pouze vydavatelům mediálních děl v materiální formě.

⁷⁸ Zákon stanoví: „*The holdings of the Library shall be available to the general public in accordance with its Regulations for Users...*“ [Německo, 2006, s. 2].

Druhým legislativním dokumentem je *Nariadenie o povinnom dodávaní ze 17. 10. 2008*⁷⁹⁸⁰⁸¹ (BGBl. I S. 2013), naposledy novelizované 29. 4. 2014 (dále jen jako Nařízení). Podle § 1 Nařízení bez ohledu na § 3, 4, 8 a 9 může Knihovna dodání online publikace zamítnout, pokud na něm není veřejný zájem. Žádost o zařazení mediálních děl ve fondu Knihovny neexistuje. [Německo, 2008, s. 1].

Podle odst. 1 § 7 jsou nemateriální mediální díla (síťové publikace⁸²) dodávána ve standardním provedení (verzi) pro trh a v běžně použitelném stavu. Povinnost dodání vydavatelem odpadá v případě, že se vydavatel s Knihovnou dohodne na přípravě síťové publikace ke zkopírování Knihovnou. Podle odst. 2 povinnost dodání zahrnuje též všechny prvky, software a nástroje, které ve fyzické nebo elektronické formě náleží k síťové publikaci, i když jednotlivě nepodléhají této zákonné povinnosti. To platí zejména pro nestandardní komerční nástroje dostupné u vydavatelů, které umožňují připravenost a použitelnost publikace. Podle § 8 může knihovna dodání zamítnout, pokud se síťová publikace současně nebo následně objeví v různých technických provedeních. Knihovna dále může dodání zamítnout, pokud jsou proces uložení a následná archivace z technických důvodů značně problematické. Knihovna může regulovat rozsah a četnost dodávek pravidelně aktualizovaných síťových publikací. [Německo, 2008, s. 3-4].

Podle § 9 Nařízení jsou z povinné dodávky online publikací vyloučeny síťové publikace šířené mezi jednotlivci a uvnitř institucí, publikace vyloženě úřední určené pro kraje, obce a spolky, dále komerční publikace sloužící výlučně řemeslným, obchodním a provozním účelům, rozvoji dopravy, privátnímu, domácímu nebo společenskému životu, online hry, webové stránky sloužící pro soukromé účely, dočasné nehotové a předběžné publikace, čistý software či aplikační nástroje, publikace odvozené z televizní nebo rozhlasové produkce, obsahově nezměněné digitální kopie již dodaných tištěných publikací, webová

⁷⁹ V něm. orig. „*Verordnung über die Pflichtablieferung von Medienwerken an die Deutsche Nationalbibliothek vom 17. Oktober 2008 (BGBl. I S. 2013)*“, zkráceně: „*Pflichtablieferungsverordnung vom 17. Oktober 2008*“.

⁸⁰ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě nepublikovaného soukromého překladu do češtiny.

⁸¹ Slovenský překlad názvu legislativního dokumentu: „*Nariadenia o povinnom zasielaní*“ [Androvič, 2013].

⁸² V něm. orig. „*netzpublikationen*“.

komunikace, diskusí a informační nástroje bez věcných nebo osobních vazeb, e-mailové newslettery bez vlastního archivu, publikace přístupné pouze privátní skupině uživatelů a nezávisle publikovaná primární, výzkumná nebo nezpracovaná data [Německo, 2008, s. 4].

Třetím dokumentem doplňujícím mozaiku německého modelu je *Směrnice ke sběrnému programu Německé národní knihovny k 1. 5. 2014*⁸³⁸⁴⁸⁵ (dále jen jako Směrnice). V kapitole 2.2.0.1 se Směrnice věnuje terminologii a upřesňuje výklad termínů. Termín „nemateriální mediální dílo“ zahrnuje veškerá textová, obrazová nebo na zvuku založená díla publikovaná ve veřejných sítích. Široký termín „síťová publikace“ zahrnuje kromě online publikací a webových stránek také díla jako digitální noviny, e-knihy, audio soubory a další. Síťová publikace podle Směrnice neznamená jen publikace výhradně publikovaná na webu. Může mít identickou verzi v tištěné podobě nebo na fyzickém nosiči dat. Dále se Směrnice věnuje problematice veřejného přístupu a konkretizuje termín „zpřístupnění“. Uvádí, že podle autorského práva se jedná o pojem technologicky neutrální a pouze vyžaduje, aby třetí strana měla k dílu přístup drátově či bezdrátově⁸⁶. To kapitola 2.2.0.4 dále rozvádí a popisuje veřejný přístup jako placenou či neplacenou dostupnost členům veřejnosti v místě a čase jejich volby. [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 49-50].

Směrnice dále stanovuje proces sběru webových stránek veřejně dostupných v Německu. Ten probíhá selektivně (zachování webové stránky v digitálním fondu Knihovny musí být ve veřejném zájmu⁸⁷) za pomoci automatizovaných metod. Sběru touto metodou vyhovují např. webové stránky s veřejnými adresami, fóra, blogy. Automatizovaně jsou dále získávány digitální noviny. [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 50].

⁸³ V něm. orig. „*Sammelrichtlinien: Stand: 1. Mai 2014*“.

⁸⁴ Český překlad názvu dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

⁸⁵ Analýza dokumentu proběhla na základě nepublikovaného soukromého překladu do češtiny.

⁸⁶ Skrze veřejné telekomunikační síť, internet, přes spojení WAN nebo LAN či přes srovnatelné formy [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 49].

⁸⁷ V současnosti se jedná o webové stránky vybraných institucí a stránky související se specifickými událostmi. Webové stránky s jinou tématikou budou zařazeny v budoucnu [Deutsche Nationalbibliothek, 2015b].

Naopak povinnost dodání online publikace se vztahuje na veškerý obsah digitalizovaný institucemi, např. knihovnami a vydavateli (publikace vyhovující předmětu povinného dodávání podle § 2 Zákona), hudbu a vysokoškolské závěrečné práce (skrže webový formulář) [Deutsche Nationalbibliothek, 2016]. Kapitola 2.2.0.5, zabývající se kritérii pro sběr stanovuje, že shromažďovány jsou všechny vědecké, odborné a literární síťové publikace dostupné veřejnosti, jejichž sběr je ve veřejném zájmu. Vedle výjimek podle § 9 Nařízení nejsou předmětem sběru ani služby typu instant messaging nebo sociální sítě jako např. Xing a Twitter. [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 49-50].

Podle kapitoly 2.2.2.1 spadají pod definici „v Německu veřejně dostupné síťové publikace“ filmová díla, rozhlasová (radiová) produkce, hudba, zvukové soubory⁸⁸, síťové publikace místních samospráv, online komerce, e-learning, digitalizovaný obsah, paralelně zveřejňované síťové publikace a operační systémy, aplikační programy a aplikační nástroje⁸⁹. Směrnice dále obsahuje v kapitolách 2.2.1.1 až 2.2.1.9 detailní rozpracování toho, co je a co není předmětem povinného dodávání online publikací v rámci těchto kategorií. [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 51-61].

2.6 Rakouská republika

V Rakousku je povinný depozit online publikací zajištěn dvěma legislativními dokumenty. Prvním je *Federální zákon o tisku a jiných publikačních médiích (mediální zákon) č. 314/1981 z 12. 6. 1981*⁹⁰, v platném znění č. 101/2014⁹¹ (dále jen jako Zákon). Sekce 6 nesoucí název „Knihovní exempláře“⁹² se věnuje

⁸⁸ S výjimkou souborů určených výhradně pro radiové vysílání [Deutsche Nationalbibliothek, 2015a].

⁸⁹ Pouze v rámci doplňkové funkce k ostatním online publikacím [Deutsche Nationalbibliothek, 2014, s. 59].

⁹⁰ V něm. orig. „*Bundesgesetz vom 12. Juni 1981 über die Presse und andere publizistische Medien (Mediengesetz – MedienG)*“.

⁹¹ Analyzování legislativního dokumentu proběhlo na základě autorizovaného anglického překladu, který je uveden v legislativním dokumentu jako souběžný vedle německého originálu.

⁹² V německém orig. „*Bibliotheksstücke*“, podle výše zmíněného překladu „*Library copies*“ „*Stück*“ lze dále přeložit jako kus, část nebo díl.

definícím, předmětu povinného dodávání⁹³ elektronických publikací, odpovědnosti, poskytování uložených médií jiným knihovnám a zpřístupňování uživatelům knihoven [Rakousko, 1981].

Zákon obsahuje sekci věnovanou definícím v § 1. Ta samostatně definuje médium: „*jakýkoliv prostředek publikace informací nebo reprezentace myšlenek vyjádřený slovy, písmem, zvukem nebo obrazem pro širokou veřejnost pomocí masového publikování či výroby*“, mediální obsah: „*informace nebo reprezentace myšlenek vyjádřená slovy, písmem, zvukem nebo obrazem uložená na médiu*“, mediální produkt⁹⁴: „*jakýkoliv nosič informací nebo reprezentací myšlenek určených pro masovou distribuci a produkováných v množství pro masové šíření*“, periodické elektronické médium (pododstavec 5a, b a c odst. 1 § 1): „*médium, které je elektronicky vysíláno (vysílací program) nebo určeno ke stažení (webové stránky) nebo šířeno ve srovnatelném provedení alespoň čtyřikrát do roka (opakující se elektronické médium)*“, vlastníka média, editora, producenta a další. [Rakousko, 1981, s. 5].

Periodickému elektronickému médiu se věnuje § 43b Zákona. Předmětem povinného dodávání je podle odst. 1 a 2 § 43b mediální obsah na periodickém elektronickém médiu⁹⁵ v souladu s pododstavcem 5a, b nebo c odst. 1 § 1, který je veřejně přístupný, a který je dostupný ke stažení na doméně .at nebo týkající se Rakouska. Rakouská národní knihovna (dále jen jako Knihovna) je oprávněna čtyřikrát za rok takový obsah automatizovaně shromažďovat, musí však majitele předem písemně upozornit. Majitel musí médium podle odst. 3 § 43b Mediálního zákona dodat sám, pokud:

- 1.) je předmětem podmíněného přístupu podle *Zákona o kontrole přístupu č. 60/2000*⁹⁶,

⁹³ V něm. orig. „*Pflichtablieferung*“. V legislativách se používá „nabídková a odváděcí povinnost“. Viz. druhý legislativní dokument níže.

⁹⁴ V něm. orig. „*Medienwerk*“ přeložen ve výše zmíněném souběžném překladu jako „*media product*“. V kontrastu s Německem, ve kterém je termín „*Medienwerke*“ v neoficiálním anglickém překladu přeložen jako „*media works*“.

⁹⁵ V německém originálu: „*Medieninhalten periodischer elektronischer Medien*.“

⁹⁶ V německém orig. „*Bundesgesetz über den Schutz zugangskontrollierter Dienste (Zugangskontrollgesetz - ZuKG)*“.

- 2.) nebo pokud je podle svého typu určen široké veřejnosti s omezeným přístupem, jež se liší od podmíněného přístupu, za podmínky, že je takto dostupný zdarma,
- 3.) nebo pokud není předmětem jakéhokoli omezení přístupu, ale Knihovna nemůže stáhnout kopii z technických důvodů. [Rakousko, 1981, s. 37].

Podle odst. 4 § 43b Zákona není stanoven žádný nárok podle odst. 2 a žádná povinnost dodání podle odst. 3, pokud jde o mediální obsah, který je:

- 1.) dodáván v totožné nebo téměř totožné podobě v kontextu mediálního produktu, který je předmětem povinné nabídky a dodání podle Zákona, nebo
- 2.) který se převážně sestává z reprezentací pomocí zvuku nebo pohyblivého obrazu, nebo
- 3.) jde o médium splňující požadavky první věty odst. 5 § 25⁹⁷, nebo
- 4.) v případě, že na zachování knihovnou není vědecký, kulturní nebo jiný veřejný zájem [Rakousko, 1981, s. 37].

Podle odst. 5 § 43b Zákona povinnost dodávky podle odst. 3 vzniká písemnou žádostí Knihovny. Knihovna žádost nepodává, pokud mediální obsah nemůže být dodán, uložen nebo trvale uchován za užití přiměřeného úsilí pomocí dostupných technických prostředků, nebo v případě, že cena vzniklá Knihovně dodáním, sběrem nebo trvalým uchováním není pro Knihovnu přiměřená hodnotě relevantního mediálního obsahu. Podle odst. 6 § 43b musí vlastníci média dodat mediální obsah prostý jakékoliv technické ochrany či současně dodat prostředky pro odstranění takové ochrany a to podle odst. 1 § 44 do jednoho měsíce od uvedení do oběhu či produkce. V případech, kdy Knihovna musí odeslat žádost pak do jednoho měsíce od obdržení žádosti. Pokud je dodání z technických důvodů problematické, musí o tom vlastník Knihovnu informovat, čímž se lhůta dodání prodlouží o další jeden měsíc. Splnit povinnost dodání lze pomocí jakýchkoliv technických prostředků dohodnutých s Knihovnou. Podle odst. 9

⁹⁷ „Média ve smyslu pododstavce 5a, b nebo c odst. 1 § 1, která neobsahují žádné informace přesahující prezentaci osobního životního stylu nebo vlastníka média, vhodné pro ovlivňování veřejného mínění, případně předmětu činnosti společnosti stejně jako bydliště nebo registrované sídlo vlastníka média.“ [Rakousko, 1981, s. 26].

nemá na povinnou dodávku vliv *Federální zákon o ochraně osobních dat z roku č. 165/1999* v platném znění č. 132/2015. [Rakousko, 1981, s. 37-39].

Podle odst. 1 a 2 § 43d Zákona vlastníci periodických elektronických médií, jež podléhají podmíněnému přístupu a jejichž mediální obsah je získán Knihovnou podle odst. 2 § 43b, mají právo na vyloučení svého mediálního obsahu z fondu zpřístupňovaného uživatelům Knihovny na dobu maximálně jednoho roku od dodání. Vlastníci musí věrohodně prokázat, že podmíněný přístup bude pro jejich mediální obsah právně účinný i v době po publikování. Výjimka ze zpřístupňování musí být oznámena písemně Knihovně, jejíž rozhodnutí se může vztahovat i na mediální obsah získaný v budoucnu. [Rakousko, 1981, s. 39-40].

Zpřístupňování dodaného mediálního obsahu probíhá v souladu s odst. 4 § 43d Zákona výhradně v prostorách Knihovny a knihovnách zmíněných v odst. 7 § 43b⁹⁸ (dále jen jako depozitní knihovny). Knihovna a ostatní depozitní knihovny mohou svým uživatelům zpřístupnit obsah média, které je předmětem podmíněného přístupu, pouze za podmínky, že přístup k obsahu daného elektronického periodického média bude v daném čase povolen vždy pouze jednomu uživateli. Uživatel si může obsah vytisknout a to buď sám, nebo požádat o kopii Knihovnu. Vytváření elektronických kopií mediálního obsahu uživateli nebo Knihovnou pro uživatele je nepřipustné. [Rakousko, 1981, s. 40].

Podle odst. 5 § 44 Zákona jednorázové výdaje, zejména náklady na zpřístupnění dat, konvertování dat do jiného formátu nebo vytvoření rozhraní, vzniklé vlastníkovu média při prvním dodání mediálního obsahu periodického elektronického média v souladu s odst. 3 § 43b vyšší než částka 250 €, vlastník toto oznámí Knihovně před podniknutím dalších kroků ve věci dodání mediálního obsahu. Mediální obsah bude doručen pouze, pokud Knihovna zopakuje žádost. V takovém případě zaplatí i veškeré náklady, jež přesáhnou takovou částku. Pokud Knihovna následně vyžaduje dodání dalšího mediálního obsahu od stejného vlastníka⁹⁹, zaplatí dodatečné technicky nevyhnutelné náklady

⁹⁸ Administrativní knihovna úřadu spolkového kancléře, Parlamentní knihovna, Rakouský státní archiv a univerzitní, výzkumné a provinční knihovny určené v § 8 druhého legislativního dokumentu (Nařízení).

⁹⁹ Pravděpodobně stejné povahy jako předchozí mediální obsah.

vynaložené do té míry, v jakém překročí částku uvedenou výše. [Rakousko, 1981, s. 41-42].

Druhým legislativním dokumentem je *Nařízení spolkového kancléře o nabídkové a dodávací povinnosti tiskovin, jiných médií a periodických elektronických médií podle mediálního zákona č. 271/2009*¹⁰⁰¹⁰¹ (dále jen jako Nařízení).

Podle odst. 1 § 7 sekce 2 o nabídkové a dodávací povinnosti jiných mediálních produktů (netišťených) Nařízení elektronické nosiče dat sloužící primárně pro zábavní účely, bez oznámení o intelektuálním obsahu, nepodléhají nabídkové a dodávací povinnosti podle § 43a Zákona. Počítačové hry s pedagogickou nebo vědeckou náplní této povinnosti podléhají. Podle odst. 2 elektronické nosiče dat obsahující pouze aplikační programy a operační systémy nejsou předmětem nabídkové a dodávací povinnosti. Podle § 9 má vlastník (vydavatel) vyrábějící jiné mediální produkty povinnost v souladu s odst. 1 § 43a Zákona do jednoho měsíce od začátku distribuce nebo výroby nabídnout a na vlastní náklady případně dodat jednu kopii Parlamentní knihovně a Federativní administrativní knihovně. Stejně podmínky platí v případě odeslání žádosti Knihovnou. Nabídková a dodávací povinnost periodických publikací je splněna nabídnutím prvního vydání. Jestliže je podle § 10 u mediálního produktu více producentů, tak se povinnost dle § 8 a 9 vztahuje jen na prvního jmenovaného se sídlem v Rakousku. [Rakousko, 2009, s. 3-4].

Podle § 12 náleží Knihovně jeden exemplář jiných mediálních produktů, konkrétně školních časopisů, jízdních řádů a knih tras, produktů pro kulturní, vědecký nebo náboženský život, reklamní materiály, aukční katalogy týkající se knih, umění, map, hudby, starožitností, známek, turismu, nosičů zvuku a obrazu, produkty sloužící v rámci činnosti úřadů nebo účelového zastoupení jako

¹⁰⁰ Analyzování legislativního textu proběhlo na základě soukromého překladu do češtiny.

¹⁰¹ V německém originále zkratka „*Pflichtablieferungsverordnung*“ neboli „nařízení o povinném dodávání“.

pomocný materiál, pokud nejsou výslovně označeny jako služební v souladu s odst. 4 § 50¹⁰² Zákona [Rakousko, 2009, s. 4].

Periodickému elektronickému médiu se věnuje oddíl 3 Nařízení o sběru a dodávání periodických elektronických médií podle § 43b Zákona. Paragrafy 13 a 14 opravňují Knihovnu vytvářet kopie pro ostatní spolkové knihovny. Podle § 15 mohou vlastníci médií ke splnění svých zákonných povinností dle § 43b odst. 6 Zákona uložit publikaci buď předáním přístupu k datům prostřednictvím protokolu http nebo https či přes FTP nebo SFTP server, anebo pomocí fyzického nosiče (CD-ROM, DVD, USB). Nařízení oproti Zákonu ustanovuje kromě Rakouské národní knihovny další depozitní knihovny pro jednotlivé spolkové země. Rakouská legislativa povinného ukládání neuzívá termín „online“. [Rakousko, 2009, s. 5].

2.7 Republika Slovinsko

Povinný depozit online publikací je ve Slovinsku zajištěn třemi legislativními dokumenty. Prvním je *Zákon č. 69/2006 o povinné kopii publikací (ZOIPub) z 22. 6. 2006*¹⁰³¹⁰⁴¹⁰⁵ (dále jen jako Zákon), naposledy novelizován Zákonem č. 89/2009 z 20. 9. 2009 (dále jen jako Novela). Zákon podrobně vymezuje definice, odpovědné osoby a organizace, předmět povinných kopií, jejich počet a využívání [Slovinsko, 2006].

V článku 2 Zákon odděleně definuje elektronickou publikaci¹⁰⁶ a webovou publikaci¹⁰⁷. Zatímco definice elektronické publikace tj.: „*elektronické publikace jsou elektronické knihy, elektronické časopisy a noviny, webové stránky a podobné, jež jsou dostupné na fyzickém médiu (tzn. na magnetických páskách,*

¹⁰² „Školní časopisy stejně jako média použitá ve veřejném a soukromém, sociálním, kulturním, vědeckém nebo náboženském životě, v klubech, v podnikání, v rámci aktivit úřadů nebo zastoupení profesních zájmů nebo jiné srovnatelné činnosti“ [Rakousko, 1981, s. 46].

¹⁰³ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě vlastního překladu do češtiny.

Vybrané pasáže byly konzultovány s rodilými mluvčími za pomoci angličtiny.

¹⁰⁴ Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

¹⁰⁵ Ve slovinském orig. „*Zakon o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub), Uradni list RS št. 69/2006*“.

¹⁰⁶ Ve slovinském orig. „*elektronske publikacije*“.

¹⁰⁷ Ve slovinském orig. „*spletne publikacije*“.

kazetách, disketách, CD atd.) nebo jsou přístupné skrze počítačové sítě nebo web“ [Slovinsko, 2006, s. 7230] se v Novele nezměnila, definice webové publikace již ano. Původní verze z roku 2006: *„webové publikace jsou elektronické knihy, elektronické časopisy a noviny dostupné na webu a webových stránkách a podobně“* [Slovinsko, 2006, s. 7230] byla v Novele poupravena následovně: *„webové publikace jsou všechny elektronické publikace, které jsou dostupné prostřednictvím webu ve formě textu, zvuku nebo videa nebo kombinací těchto forem, včetně webových stránek a podobných“* [Slovinsko, 2009, s. 11591]. Online publikace jako takové jsou však pokryty i širokou definicí samotné publikace: *„publikace je podle tohoto zákona jakýkoliv záznam informací na jakémkoli médiu, který je vydán, uskladněn, vyroben, upraven nebo fyzicky či elektronicky distribuován pro použití veřejností“* [Slovinsko, 2006, s. 7230].

Článek 4 Zákona o předmětu povinného odevzdávání pak poskytuje podrobný výčet publikací, jež spadají do zákonné povinnosti, a v kombinaci s detailními definicemi vytváří kvalitní legislativní základ. Tento článek v odst. 1 stanoví, že do povinné kopie spadají všechny publikace obsahující text, zvuk, vizuální nebo notový záznam nebo jejich kombinace¹⁰⁸, které byly publikovány ve Slovinsku nebo jejichž produkci zajistili vydavatelé se sídlem nebo pobočkou ve Slovinsku a jsou určeny pro distribuci nebo dostupnost ve Slovinsku. Dále podle odst. 2 všechny publikace vydané v zahraničí určené k zpřístupnění ve Slovinsku ve slovinštině nebo přizpůsobené slovinskému trhu. Podle odst. 3 jsou předmětem povinných kopií všechny elektronické publikace dostupné v počítačových sítích nebo na webu zveřejněné ve Slovinsku nebo primárně určeny pro dostupnost ve Slovinsku. Kromě toho však odst. 3 obsahuje i velice užitečné dodatky: *„publikace, které jsou kombinací typů záznamů výše uvedených“* a *„publikace na zápisových nosičích, které vyplynou z dalšího vývoje“*. Zvláště poslední bod odráží doporučení směrnice UNESCO koncipovat legislativu tak, aby nemusela být zbytečně často aktualizována z důvodu pokroku v oblasti informačních a komunikačních technologií [UNESCO, 2000, s. 40]. [Slovinsko, 2006, s. 7231].

¹⁰⁸ Pasáž *„obsahující text, zvuk, vizuální nebo notový záznam nebo jejich kombinace“* byla přidána v Novele [Slovinsko, 2009]. V Zákoně z roku 2006 chybí.

Podle odst. 2 článku 10 Zákona národní depozitní organizace¹⁰⁹ sbírá povinné kopie online publikací na webu. Depozitní organizace musí v případě akvizice online publikací vydavatele uvědomit o datu plánované akvizice a adrese každé převzaté publikace, kromě případů, kdy se jedná o volně dostupné publikace. Pokud získání publikace depozitní organizací není možné, musí vydavatel (či jiná oprávněná osoba) zajistit depozitní organizaci přístup a tím umožnit získání povinné kopie. [Slovinsko, 2006, s. 7232].

Pokud to není možné, musí vydavatel odevzdat kopii publikace sám. V takovém případě jsou podle článku 5, 6, 7, 9, 10 a 11 Zákona osoby s povinností odevzdání povinné kopie¹¹⁰ (vydavatelé, vysílatelé, distributoři a jiné obdobné subjekty¹¹¹) povinny národní depozitní organizaci zaslat nebo osobně doručit zdarma a na vlastní náklady 1 kopii online publikace nejpozději do 15 dnů od zveřejnění či začátku prodeje nebo distribuce. Publikace musí být odevzdána bez jakéhokoliv zabezpečení. V opačném případě musí vydavatel či obdobný subjekt poskytnout depozitní organizaci přístupové heslo. Podle článku 18 jsou povinné kopie využívány pro realizaci knihovnických a informačních služeb a musí být dostupné minimálně pro studijní a výzkumné účely. [Slovinsko, 2006, s. 7231-7232].

Druhým legislativním dokumentem je *Předpis o uchování, užití a vyřazení povinných kopií publikací č. 90/2007*¹¹²¹¹³¹¹⁴ (dále jen jako Předpis 1), který upravuje otázky příjmu publikací, bibliografického zpracování, údržby a ochrany, zpřístupňování kopií a vydávání znaleckých posudků. Podle článku 21 Předpisu 1 Knihovna používá povinnou kopii pro studijní, výzkumné a prezentační nebo

¹⁰⁹ Národní depozitní organizace je podle článku 13 Zákona Národní a univerzitní knihovna v Lublani. Další depozitní organizace jsou: Univerzitní knihovna v Mariboru, ústřední regionální knihovny a dále ústřední knihovny Slovinců v zahraničí (Národní a studijní knihovna, Terst a Slovinská studijní knihovna, Celovec) [Slovinsko, 2006, s. 7232].

¹¹⁰ Ve slovinském orig. „zavezanci“.

¹¹¹ V případě, že je více vydavatelů, povinnost podle článku 9 Zákona náleží tomu, kdo je v tiráži uveden na prvním místě [Slovinsko, 2006, s. 7232].

¹¹² Ve slovinském orig. „Pravilnik o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij, Uradni list RS št. 90/2007“.

¹¹³ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě vlastního překladu do češtiny.

Vybrané pasáže byly konzultovány s rodilými mluvčími za pomoci angličtiny.

¹¹⁴ Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

podobné účely. Preferované použití je v prostorách knihovny a použití za účelem meziknihovní výpůjčky. [Slovinsko, 2007a].

Třetím a posledním legislativním dokumentem je *Předpis o družích a výběru elektronických publikací pro povinnou kopii č. 90/2007*¹¹⁵¹¹⁶¹¹⁷ (dále jen jako Předpis 2). Popisuje problematiku způsobu a frekvence sběru webových publikací, předmět povinné kopie webových publikací v rámci konkrétních kritérií, povinnost archivace a zpřístupňování povinných kopií. Odst. 1 článku 3 Předpisu 2 obsahuje seznam všeho, co spadá do definice webové publikace (seznam obsahuje i typy publikací, které jsou v Předpisu 2 z povinné kopie vyloučeny). Podle odst. 2 Knihovna přijímá povinnou kopii pouze těch publikací, jež jsou považovány za důležité pro slovinské kulturní dědictví. Publikace určené pro sběr musí pak podle článku 5 splňovat alespoň jedno obecné a jedno konkrétní kritérium. Publikace splňuje obecné kritérium, pokud je buď dílem slovinského autora, je ve slovinštině nebo je o Slovinsku. Konkrétní kritéria se týkají obsahu (obsah je trvalé intelektuální či umělecké hodnoty), odpovědnosti (publikace vydávané institucemi a profesionálně, umělecky nebo společensky uznávanými autory), formální struktury publikace, domény a formátu dat. Kromě publikace jsou předmětem sběru i metadata ve standardním formátu¹¹⁸. Knihovna je povinna publikace získávat, ukládat a zpřístupňovat ve formátu, v němž byly zveřejněny, a zachovat tím důvěryhodnost a integritu. Pokud je publikace zveřejněna v různých formátech, Knihovna formát vybere. [Slovinsko, 2007b].

Podle článku 6 Předpisu 2 předmětem sběru nejsou vyhledavače, hry, propagační a reklamní publikace, webové publikace, které jsou kompilací jiných zdrojů a neobsahují originální obsah, portály a další webové publikace určené výhradně k organizaci informací, chat, pracovní verze, korespondenční seznamy, osobní webové stránky, diskusní skupiny (fóra), deníky (blogy), materiály odeslané e-mailem, zprávy a databáze. Knihovna dále nezahrnuje webové aplikace, které jsou

¹¹⁵ Ve slovinském orig. „*Pravilnik o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod, Uradni list RS št. 90/2007*“.

¹¹⁶ Analýza legislativního dokumentu proběhla na základě vlastního překladu do češtiny. Vybrané pasáže byly konzultovány s rodilými mluvčími za pomoci angličtiny.

¹¹⁷ Český překlad názvu legislativního dokumentu převzat z odborného článku [Matušík, 2014].

¹¹⁸ Předpis 2 zmiňuje v článku 13 Dublin Core [Slovinsko, 2007b].

z důvodů technické implementace nebo typu formátu nezachytitelné¹¹⁹. Podle článku 8 Předpisů 2 Knihovna rozhoduje o hloubce automatizovaného sběru webových publikací a může sběr omezit jen na soubory do určité velikosti. Knihovna frekvenci sběru každé webové publikace podle článku 9 určuje na základě velikosti vybrané (sub)domény, frekvence aktualizací webové publikace, možnostech programu (robota) a dostupnosti a stability (sub)domény. [Slovinsko, 2007b, s. 12034].

Odst. 1 Článku 11 Předpisu 2 stanovuje¹²⁰, že archiv povinných kopií webových publikací je veřejný a volně dostupný. Držitel autorských či jiných práv má možnost omezit přístup k povinné kopii své publikace (musí být zajištěn volný přístup alespoň pro studijní a výzkumné účely). Webové publikace s takovým omezením mohou být pro studijní a výzkumné účely zpřístupněny pouze registrovaným uživatelům, kteří podepíší příslušné prohlášení. [Slovinsko, 2007b, s. 12034].

2.8 Španělské království

V poslední zemi, která je předmětem analýzy, Španělsku, je stejně jako ve Spojeném království povinné ukládání online publikací zajištěno dvěma legislativními dokumenty. Prvním je *Zákon č. 23/2011 z 29. 7. 2011 o povinném depozitu*¹²¹ (dále jen jako Zákon), který obsahuje články ustanovující cíle a předmět povinného depozitu, definice, konzervační instituce atd. Zákon však primárně řeší povinný depozit publikací na fyzickém médiu.

V článku 3 Zákon separátně definuje „elektronický dokument“¹²² jako „*Informaci nebo obsah jakéhokoliv druhu distribuovaný skrze nehmotné elektronické médium, archivovaný v určitém formátu, umožňujícím různou identifikaci a zacházení*“ a „elektronickou publikaci“¹²³, jejíž definice je totožná s elektronickým dokumentem a pouze obsahuje dovětek „*jenž je předmětem*

¹¹⁹ Např. JavaScript.

¹²⁰ Ve slovinském orig. „*Arhiv obveznega izvoda spletnih publikacij je praviloma javen in prosto dostopen*“ [Slovinsko, 2007b, s. 12034].

¹²¹ Ve španělském orig. „*Ley 23/2011, de 29 de julio, de depósito legal*“.

¹²² Ve španělském orig. „*Documento electrónico*“.

¹²³ Ve španělském orig. „*Publicación electrónica*“.

distribuce“. Dále definuje zdroj: „Entita hmotná či nehmotná, která shlukuje intelektuální, umělecký nebo jakýkoli jiný obsah a je koncipovaná, produkována a upravována jako celek“, integrační zdroj: „Publikace kompletní či doplňovaná skrze aktualizace, jež neexistují jednotlivě, ale jsou integrovány do celku. Mohou být konečné či kontinuální. Jednotlivé aktualizovatelné tabulky¹²⁴ a webové stránky jsou integrační zdroje“, webové stránky, internetovou doménu a nehmotné médium¹²⁵: „Virtuální podpora díla nebo obsahu šířeného prostřednictvím elektronických sítí“. [Španělsko, 2011, s. 86719-86720].

Článek 4 Zákona o předmětu povinného depozitu však využívá pouze definici elektronického dokumentu a webové stránky. Přestože je předmět povinného depozitu online publikací podrobně rozpracován ve druhém legislativním dokumentu, je důležité zmínit některé body článku 4 Zákona. Odst. 1 stanoví, že předmětem povinného depozitu jsou všechny druhy publikací, produkováné nebo upravované ve Španělsku libovolným procesem produkce, publikace, vysílání, distribuování nebo komunikace v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, hmotně či nehmotně. Dále odst. 3 obsahující seznam¹²⁶ publikací spadajících pod povinný depozit ustanovuje, že vedle vyjmenovaných publikací jsou předmětem povinného depozitu i „kombinace více typů (publikací) v jedné jednotce“. [Španělsko, 2011, s. 86721].

Druhým legislativním dokumentem je *Královský dekret č. 635/2015, ze dne 10. července 2015 regulující povinný depozit online publikací*¹²⁷¹²⁸¹²⁹ (dále jen jako Dekret) upravující předmět a výjimky z něj a doplňující některé definice. Dekret se podobá francouzskému či Britskému legislativnímu řešení [Biblioteca Nacional de España, 2015, s. 4]. Článek 1 Dekretu o účelu povinného depozitu online

¹²⁴ Ve španělském orig. „Las hojas sueltas actualizables“.

¹²⁵ Ve španělském orig. „Soporte no tangible“. Španělská národní knihovna překládá jako „medium“.

¹²⁶ Seznam obsahuje širokou paletu publikací. Zahrnuje i elektronické dokumenty a webové stránky.

¹²⁷ Ve španělském orig. „Real Decreto 635/2015, de 10 de julio, por el que se regula el depósito legal de las publicaciones en línea“.

¹²⁸ Analyzování legislativního dokumentu proběhlo na základě vlastního překladu do angličtiny.

Zjištěná fakta byla porovnána se sekundární literaturou pro verifikaci.

¹²⁹ Překlady konzultovány emailem se Španělskou národní knihovnou.

publikací stanovuje, že online publikace jsou součástí dokumentárního a bibliografického dědictví. Článek 2 o definicích obsahuje nové definice online publikace, volně přístupné webové stránky a soukromé sítě. Dekret definuje online publikaci jako: „*Informaci nebo obsah jakékoliv povahy distribuovaný prostřednictvím nehmotného elektronického média, archivovaný v určitém formátu umožňujícím různou identifikaci a zacházení, jenž je předmětem distribuce. Webové stránky jsou považovány za online publikace*“¹³⁰. Na základě údajů získaných během analýzy legislativních dokumentů zahrnutých do této práce lze říci, že není běžné, aby více legislativních dokumentů – jak hlavní zákon, tak i případné návazné nařízení či vyhláška oba obsahovaly kapitolu věnovanou definicím. Jediným srovnatelným příkladem je Spojené království, u kterého návazný legislativní dokument obsahuje definice pouze vedlejších termínů. [Španělsko, 2015, s. 62879-62880].

Podle článku 3 Dekretu jsou předmětem povinného depozitu online publikací společně s příslušnými metadaty¹³¹ všechny druhy webových stránek a publikací v nich obsažených, volně dostupné i s omezeným přístupem. Bez ohledu na metodu produkce, publikace či diseminace, na fyzické umístění serveru, ze kterého jsou šířeny na elektronických sítích a bez ohledu na hosting domény, na které je publikace umístěna, vše za předpokladu, že obsahují bibliografické, zvukové, vizuální, audiovizuální nebo digitální kulturní dědictví Španělska a za předpokladu, že splňují následující podmínky:

- a.) jsou v jakémkoli z úředních jazyků Španělska,
- b.) jsou produkovány, nebo upravovány jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobou, která má své bydliště, sídlo nebo stálý podnik ve Španělsku,
- c.) jsou produkovány nebo upravovány pod doménou spojenou se španělským územím. [Španělsko, 2015, s. 62880-62881].

Navíc povinný depozit zahrnuje jakoukoliv jinou současnou nebo budoucí formu elektronického obsahu šířeného pomocí komunikačních sítí. Vyloučena je podle článku 4 naopak veškerá soukromá korespondence, obsah uložený na soukromých

¹³⁰ Definice velmi podobná definici elektronické publikace v Zákoně.

¹³¹ Ve španělském orig. „*metadatos*“.

sítích (např. intranet) a soubory obsahující osobní data. [Španělsko, 2015, s. 62880-62881].

Odpovědnost za povinný depozit online publikací náleží podle článku 6 konzervačním centřům¹³² (dále jen jako Centra). Centra v souladu s Dekretem určují, které webové stránky a zdroje spadající do povinného depozitu. Centra pak publikace sbírají v souladu s odst. 1 článku 7, který stanovuje, že Centra mohou zachycovat online publikace, jež jsou předmětem veřejné komunikace a webové stránky přístupné skrze komunikační sítě. Podle odst. 4 článku 10 ukládá Španělská národní knihovna ve svém fondu jednu kopii elektronických publikací. Povinností vydavatelů či editorů je pouze dovolit Centru získat danou publikaci automatizovaně nebo ji zaslat v případě, že si ji Centrum samo vyžádá. V případě publikací s chráněným přístupem se sběr online publikací řídí článkem 8. Podle odst. 1 a 2 Vydavatelé a editoři online publikací jsou povinni dodat Centru veškeré informace (hesla, klíče) nutné pro přístup k dané publikaci. Publikace rovněž nesmí obsahovat jakékoliv časové omezení na její používání. Povinný depozit online publikací s omezeným přístupem dále nesmí podle odst. 4 článku 8 narušovat práva či komerční záměry vlastníků. Podle odst. 3 článku 6 však mohou vlastníci práv v souladu se *Zákonem č. 30/1992 z 26. 11. 1992 o právním režimu veřejné správy a společného správního řádu*¹³³ svá práva uplatnit, pokud si myslí, že depozit jejich publikace je nevhodný. [Španělsko, 2015, s. 62881-62882].

Zpřístupňování publikací získaných skrze povinný depozit je výslovnou povinností podle článku 2 Zákona i Dekretu. Podle článku 1 Dekretu je jedním z účelů povinného depozitu jeho zpřístupňování pro kulturní, výzkumné a informační účely. Vždy však v souladu se Zákonem o intelektuálním vlastnictví¹³⁴. Přístup k povinnému depozitu probíhá pouze na vymezených terminálech v konverzačních centrech bez možnosti jakékoli manipulace se

¹³² Španělská národní knihovna a konzervační centra autonomních společenství Španělska.

¹³³ Ve španělském orig. „*Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común*“.

¹³⁴ Podle odst. 1 článku 37 Zákona o intelektuálním vlastnictví nemohou vlastníci copyrightu vznášet námitky proti reprodukci díla v případě, že je reprodukce vytvořena pro neziskové účely veřejnými paměťovými institucemi nebo institucemi kulturní nebo vědecké povahy za předpokladu, že je reprodukce vytvořena pouze pro výzkumné nebo konzervační účely [Španělsko, 2014].

soubory [Biblioteca Nacional de España, 2015, s. 6]. Zpřístupňování publikací s omezeným přístupem probíhá podle odst. 3 článku 9 na terminálech v centrále Španělské národní knihovny a konzervačních centrech autonomních komunit respektujíc legislativu o ochraně osobních dat a intelektuálním vlastnictví. [Španělsko, 2015, s. 62882-62883].

3. Srovnání analyzovaných legislativních dokumentů

Z analyzovaných legislativních rámců je ve většině případů užit model dvou legislativních dokumentů – samostatný zákon a návazné nařízení, které v souladu s hlavním zákonem upravuje povinný depozit online publikací či elektronických publikací jako celek. Výjimku tvoří Slovinsko, které má jeden zákon a dva návazné předpisy¹³⁵. Samostatné zákony nemá Francie, Německo a Rakousko. Ve Francii je povinný depozit online publikací zahrnut v zákoníku o kulturním dědictví, v Německu do zákona o Německé národní knihovně a v Rakousku do mediálního zákona.

Všechny analyzované legislativní dokumenty mají podobnou vnitřní strukturu a odlišují se zejména v hloubce, ve které konkrétní ustanovení upravují. Rozsahem jsou si všechny legislativní dokumenty podobné. Největší rozsah na stránky má legislativní rámec Spojeného království. Zákon společně s nařízením mají celkem třicet stran. Legislativní rámec s nejmenším rozsahem má naopak Lucembursko s pěti stranami. Analyzované legislativní dokumenty se dále liší ve formálním užívání paragrafů, sekcí, kapitol a článků. Všechny jsou dostupné volně na internetu k nahlížení i kopírování.

3.1 Definice základních termínů

Podle kapitoly 6 směrnice UNESCO *Guidelines for Legal Deposit Legislation* (dále jen jako Směrnice) je prvním důležitým bodem v oblasti povinného depozitu elektronických publikací definice základních termínů. Směrnice doporučuje co nejširší definice z důvodu pokrytí co největšího počtu elektronických publikací bez ohledu na jejich nosič z důvodu nepřetržitých inovací v oblasti informačních a komunikačních technologií. Směrnice odkazuje na definici¹³⁶ Jihoafrické republiky jako na nejlepší v dané době. Kapitola věnovaná definování termínů

¹³⁵ Německé Směrnice ke sběrnému programu Německé národní knihovny nejsou legislativním dokumentem.

¹³⁶ V Jihoafrické republice použit termín dokument: „*jakýkoli objekt určený k uložení či sdělování informací v textovém, grafickém, vizuálním, zvukovém nebo jiném srozumitelném formátu skrze jakékoli médium a to v jakékoli verzi či vydání dokumentu, jež se od dokumentu zásadně liší po stránce informačního obsahu*“. Médium je definováno jako: „*jakýkoliv způsob nahrání či přenosu informace určené pro následné čtení, poslech či prohlížení*“. [Larivière, 2000, s. 40].

přesto není pravidlem, viz tabulka č. 1. Tři analyzované země toto doporučení nenásledovaly. Všechny země použily přibližně stejnou míru obecnosti, pokud jde o definici online materiálu. [Larivière, 2000, s. 40].

	Obsahuje legislativa kapitulu věnovanou definování termínů?	Termín použitý v legislativě v kontextu online publikací
Dánsko	Ne	Materiál
Francie	Ne	Elektronické komunikační služby s veřejností ¹³⁷
Lucembursko	Ne	Publikace bez hmotného nosiče
Spojené království	Ano	Elektronická publikace
Německo	Ano	Mediální dílo v nemateriální podobě
Rakousko	Ano	Periodické elektronické médium
Slovinsko	Ano	Webová publikace
Španělsko	Ano	Elektronická publikace

Tabulka č. 1 – Legislativní definice

Z analyzovaných zemí, které se doporučením řídily, zapracovaly kapitolu definic do své legislativy nejkvalitněji Rakousko, Slovinsko a Španělsko.

3.2 Předmět a sběr povinného depozitu online publikací

Směrnice klade důraz na to, aby elektronické publikace bez ohledu na nosič byly součástí materiálu určeného k povinnému depozitu, což všechny analyzované země splňují [Larivière, 2000, s. 42]. Nejkvalitněji zpracovaný předmět povinného depozitu v kontextu online publikací má Slovinsko a Španělsko. Legislativy Dánska, Francie, Lucemburska, Německa, Rakouska a Spojeného království se drží na stejné rovině obecnosti a věnují mu jeden či dva odstavce. Rozdíly mezi legislativami analyzovaných zemí nejsou, pokud jde o předmět,

¹³⁷ Slovní spojení z názvu kapitoly. Zákon neobsahuje jeden konkrétní termín, viz poznámka č. 24. Na anglické verzi webových stránek Francouzské národní knihovny je zmíněno „*online elektronické publikace*“ [Bibliothèque nationale de France, 2014].

zásadní. Ve všech zemích je vydavatel povinen poskytnout přístupové heslo k chráněným publikacím. Ve většině analyzovaných zemí je povinný depozit na náklady vydavatele, viz tabulka č. 2. Počet kopií je legislativně určen¹³⁸ v Lucembursku, Německu, Slovinsku a Španělsku. Ve všech případech kromě Lucemburska je počet kopií stanoven na jednu. Lucemburská legislativa stanovuje maximálně pět kopií.

	Jsou součástí povinného depozitu i metadata?	Platí výdaje související s vytvořením a depozitem publikace vydavatel či instituce?
Dánsko	Ano	Depozitní instituce
Francie	Ano	Legislativa nestanovuje
Lucembursko	Ano	Vydavatel
Spojené království	Ano	Legislativa nestanovuje
Německo	Ano	Vydavatel
Rakousko	Legislativa nestanovuje ¹³⁹	Vydavatel až do částky 250 €
Slovinsko	Ano	Vydavatel
Španělsko	Ano	Legislativa nestanovuje

Tabulka č. 2 – Sběr online publikací

Směrnice se dále zabývá problémem dynamických elektronických publikací, které jsou pravidelně aktualizovány a jejich jedinou a právoplatnou reprezentací je aktuální instance. Směrnice navrhla zemím zahrnout tento problém do legislativy cestou pravidelného zasílání „snapshotů“ dané dynamické publikace či cestou depozitu finální verze poté, co publikace přestane být zveřejňovaná online. Dynamické elektronické publikace ve formě webových stránek jsou ve všech analyzovaných zemích sbírány automatizovaně v rámci webových archivů prostřednictvím tzv. harvesting. Legislativní dokumenty analyzovaných zemí

¹³⁸ Musí být určeno číslovkou. Prosté vyjádření „kopie publikace“ (jako např. v anglickém orig. „a copy“) považují za nevyhovující.

¹³⁹ Podle kapitoly 7 bodu 7.5.1 Směrnice by součástí předmětu povinného depozitu měl být i veškerý doprovodný materiál včetně softwaru. Tento dovětek v interpretaci Spojeného království zahrnuje i metadata [British library, 2016]. Rakousko jako jediné tento dovětek postrádá.

v několika případech stanovují frekvenci sběru těchto dynamických elektronických publikací, jinak však tuto problematiku neupravují do větších detailů. [Larivière, 2000, s. 41].

Samostatnou kapitolou sběru online publikací v rámci povinného depozitu jsou sociální sítě, konkrétněji obsah zveřejněný na sociálních sítích. Směrnice doporučuje, aby organizovaná veřejná komunikace odesílaná skrze volné sítě typu NetNews nebo Listserv nespádala do povinného depozitu. Nejedná se sice o služby srovnatelné s tím, co je dnes vnímáno jako sociální síť, avšak jde o nejbližší ekvivalent tohoto kontextu. Zatímco např. Německo toto doporučení následovalo a obsah publikovaný na sociálních sítích nesbírá, depozitní knihovny ve Spojeném království naopak sociální sítě mohou pokrýt a sbírat obsah publikovaný např. na Twitteru nebo Facebooku [British Library, 2014].

3.3 Zpřístupňování uživatelům

Velice důležitým aspektem legislativního řešení povinného depozitu online publikací je zpřístupňování vzniklého fondu uživatelům. Bod 7.5.3 Směrnice doporučuje, aby byl přístup k fondu povinného depozitu povolen registrovaným uživatelům depozitních institucí, což většina analyzovaných zemí splňuje, viz tabulka č. 3. S tím souvisí i bod 7.5.4, který doporučuje, aby z důvodu zamezení zneužívání byl přístup omezen, o což se všechny země postaraly v podstatě stejnými opatřeními (dva uživatelé nemohou prohlížet určitý obsah zároveň, nelze pořizovat digitální kopie atd.).

V rámci legislativy lze zpřístupňování fondu povinného depozitu vyřešit dvěma způsoby. Buď zahrnout tuto problematiku nějakým způsobem přímo do legislativy jako v případě Německa, Rakouska, Slovinska, Spojeného království a Španělska, nebo v legislativě pouze odkázat na jiný legislativní dokument, podle kterého se bude zpřístupňování řídit, jako v případě Dánska (zákon o copyrightu a zákon zpracování osobních údajů), Francie (zákoník intelektuálního vlastnictví a zákoník veřejného vlastnictví) nebo Lucemburska (zákon o právu autorském, o právech souvisejících a databázích).

	Je fond povinného depozitu online publikací zpřístupňován široké veřejnosti?	Je dovoleno vytvářet kopie zpřístupněného obsahu?
Dánsko	Ne	Ano
Francie	Ne	Pouze tiskem
Lucembursko	Ano	-
Spojené království	Ano	Připravuje se (pouze tiskem)
Německo	Ano	Pouze tiskem
Rakousko	Ano	Pouze tiskem
Slovinsko	Ano	Ano
Španělsko	Ano	Ne

Tabulka č. 3 – Zpřístupňování povinného depozitu online publikací

Zpřístupňování povinného depozitu online publikací probíhá téměř výhradně v prostorách depozitních institucí. Jedinou výjimkou je Dánsko, ve kterém mohou autorizovaní výzkumníci získat přístup k fondu z domova [Netarkivet, 2015].

Nejzajímavějšími rysy analyzovaných legislativ jsou drobné rozdíly mezi nimi. Legislativa Spojeného království např. obsahuje, kromě již zmíněné výjimky pro malé a nové podniky, také odstavec stanovující, že předmětem povinného depozitu online publikací nejsou díla publikovaná předtím, než bylo návazné nařízení z roku 2013 uzákoněno [Spojené království, 2013, s. 5]. To znamená, že všechna online díla publikovaná před 6. srpnem 2013 nespádají do povinného depozitu podle zákona. Dánská legislativa zase obsahuje paragraf stanovující, že zákonná povinnost se netýká materiálu publikovaného prostřednictvím mobilních telefonických služeb [Dánsko, 2005]. Nebo paragraf, ve kterém je stanoveno, že v případě úmrtí nebo bankrotu vydavatele (osoby odpovědné za povinný depozit) se jeho majetek stane předmětem povinného depozitu [Dánsko, 2004]. V oblasti definic není častá definice veřejnosti či zpřístupnění veřejnosti, kterou lze nalézt ve francouzské a slovinské legislativě. Francie v tomto ohledu vybočuje svým logickým ustanovením v článku R131-1, jenž stanovuje, že v rámci „poskytnutí

veřejnosti“ nesmí být koncový uživatel člen rodiny vydavatele. Těmito a dalšími prvky se dané legislativní modely v rámci analýzy odlišují.

Doporučení pracovní skupiny pro povinný depozit elektronických publikací z konference ředitelů národních knihoven znělo: „*Je důležité, aby ustanovení povinného depozitu byla formulována tak, aby repositáře měly povolení kopírovat, reformátovat, obnovovat a přemísťovat uložené publikace pro účely zachování*“ [Working group, 1997]. Všechny analyzované země toto důležité doporučení následovaly.

Většina analyzovaných zemí splnila doporučení Směrnice a včas se tak připravila na povinný depozit online publikací. I přesto panuje v problematice legislativ těchto zemí řada kontrastů. Dánsko, které mělo elektronické publikace umístěné na internetu zahrnuté v jisté formě již v legislativě z roku 1997, dosud nevyřešilo problém se zpřístupňováním fondu širší veřejnosti. Spojené království a Španělsko přijaly návazná nařízení teprve nedávno v letech 2013 a 2015. Rakousko ve své legislativě vůbec neuvádí termínů online a offline, což naznačuje jistou terminologickou roztržičnost i v kontextu tabulky č. 1.

4. Závěr

Povinný depozit online publikací je v mnoha zemích problematikou, na které se stále pracuje a to nejen v čistě legislativní rovině, ale také v rámci uvádění legislativy do praxe. Pomalu ale jistě další a další země zavádí vhodný legislativní rámec a pracují na řešeních zejména v oblasti zpřístupňování povinného depozitu online publikací uživatelům. S rostoucím počtem těchto publikací je potřeba vhodného legislativního řešení v kontextu zachování národního kulturního dědictví stále akutnější. Současný model České republiky založený na dobrovolném principu je trvale nevyhovující z hlediska mezinárodního konsenzu v této oblasti.

4.1 Doporučení k nové legislativě České republiky

Otázkou nezbytné legislativní změny, pokud jde o sběr publikací vydávaných elektronicky, se již zabývá Národní knihovna v rámci projektu *NAKI – Správa elektronických publikací v síti knihoven České republiky*. Projekt se vydal cestou návrhu novelizace již existujících zákonů, a sice Zákona č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), Zákona č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích a Zákona č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Tato varianta byla zvolena z důvodu, cituji: „*Návrh novelizace jednotlivých ustanovení je veden snahou o maximální zachování stávající struktury i terminologie dotčených právních předpisů. Skutečnost, že tyto předpisy vznikaly v různé době a jsou vzájemně terminologicky i systematicky nekonzistentní, působí v důsledku tlak na vnitřní pojmovou a strukturální konzistenci celé novely – vzhledem k tomu, že tato novelizace nemá ambice od základů měnit právní režim neperiodických publikací či tiskového zákona, je však její drobnou vnitřní nekonzistenci nutno chápat jako formální ústupek legislativní efektivitě (měla-li by totiž být novela dokonale vnitřně pojmově a systematicky konzistentní, musela by do základů změnit též terminologii a systematiku dotčených právních předpisů)*“ [Národní knihovna České republiky, 2014, s. 3].

V souladu s *Doporučením Komise ze dne 27. října 2011 o digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchování digitálních záznamů*, která členskými státy doporučuje, aby: „zohlednily vývoj v jiných členských státech při určování nebo modernizaci politik a postupů, pokud jde o povinnou rozmnoženinu materiálu původně vytvořeného v digitálním formátu, s cílem zabránit značné rozdílnosti mechanismů pro odevzdávání povinných rozmnoženin“ [Evropská unie, 2011, s. 43] navrhuji vydat se cestou nového samostatného zákona. Vytvořením nového zákona, který bude počítat s vývojem informačních a komunikačních technologií a bude formulován ve správné míře obecnosti a konkrétnosti se do budoucna zabráni potřebě novelizací. Následující doporučení v oblastech, jež byly předmětem této práce, nejsou formátovány dle požadavků legislativních pravidel vlády.

Při tvorbě nového zákona bych sledoval příklad zejména Spojeného království, Slovinska a Španělska. V samostatném paragrafu věnovaném výkladu termínů (což není pro český legislativní systém neobvyklé) bych definoval „dílo“ (lze použít jak u tištěného tak netištěného média) jako „organizované informace ve formě textu, obrazu, zvuku nebo v jejich kombinacích publikované na fyzickém nosiči nebo ve veřejných komunikačních sítích“ a dále médium jako „jakákoliv forma publikace, přenosu či nahrání informací nebo reprezentací myšlenek určených pro následné čtení, poslech či prohlížení“. Předmět¹⁴⁰ povinného depozitu online publikací bych na základě této definice formuloval následovně:

„Díla zveřejněná v České republice, která jsou veřejnosti k dispozici prostřednictvím elektronických komunikačních sítí.

Za zveřejněná v České republice jsou považována, pokud jsou buď:

(1) v úředním jazyce České republiky podle Správního řádu¹⁴¹,

¹⁴⁰ V rámci projektu NAKI bylo dne 4. 2. 2014 rozhodnuto, že v případě periodických publikací se bude povinný depozit zakládat na naplnění materiálních znaků periodické publikace a nikoliv na základě oficiální registrace publikace. Naopak v případě neperiodických publikací byla zvolena varianta založená na faktické registraci doplněná o podmínku komerčního šíření příslušné publikace tj. jejího rozmnožování a distribuování za účelem hospodářského prospěchu [Národní knihovna České republiky, 2014, s. 2].

¹⁴¹ Vzhledem k postavení češtiny ve světě je dle mého názoru tento princip vyhovující.

- (2) jsou publikována fyzickými nebo právníckými osobami s trvalým bydlištěm nebo sídlem v České republice,
- (3) jsou publikována pro občany České republiky fyzickými nebo právníckými osobami s trvalým bydlištěm nebo sídlem mimo území České republiky,
- (4) nebo jsou v jiném jazyce než češtině a jsou o České republice.“

Dále by předmět povinného depozitu online publikací obsahoval paragraf, který by stanovoval, že zachování publikace ve fondech NK ČR musí být ve veřejném zájmu¹⁴². Sběr online publikací by tak náležel NK ČR, která by prováděla selekci (knihovní zákon bude podle konceptu projektu NAKI explicitně dovolovat Národní knihovně sběr dat zveřejňovaných prostřednictvím služeb informační společnosti). Poté, co by NK ČR rozhodla, že daná online publikace spadá do povinného depozitu, by kontaktovala vydavatele a dohodla se na postupu převzetí daného díla.

Problematika zpřístupňování uživatelům je v řadě analyzovaných zemí ovlivněna zákony o ochraně osobních údajů, copyrihtem nebo jiným legislativním dokumentem. V tomto ohledu považují za výhodné po vzoru Spojeného království zahrnout do nové legislativy paragrafy věnované přístupu běžným a tělesně či jinak znevýhodněným uživatelům, které by povinnému depozitu udělily výjimku z autorského zákona a stanovovaly přesná pravidla, podle kterých by byl fond uživatelům zpřístupňován.

¹⁴² Díla, která prošla oficiální registrací a mají např. ISSN by byla sbírána bez potřeby selekce automaticky.

Seznam použité literatury

ANDROVIČ, Alojz, 2013. Povinný deponát elektronických publikací v Nemecku „kurz und bündig“. *Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave*. **10**(2), s. 44-46. ISSN 1210-2016. Dostupné také z:

http://www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/bulletin_2_2013.pdf.

BIBLIOTECA NACIONAL DE ESPAÑA, 2015. Legal deposit of online publications: FAQs. In: *Biblioteca Nacional de España* [online]. 2015-11-12 [cit. 2016-04-02]. 10 s. Dostupné z:

http://www.bne.es/webdocs/servicios/preguntasfrecuentes/dle_preguntasfrecuentes_en.pdf.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE, 2014. Digital legal deposit: four questions about Web Archiving at the BnF. In: *Bibliothèque nationale de France* [online]. Naposledy edit. Monday, March 10, 2014 [cit. 2016-03-20]. BNF: Professionals. Digital legal deposit. Dostupné z:

http://www.bnf.fr/en/professionals/digital_legal_deposit/a.digital_legal_deposit_web_archiving.html.

BRITISH LIBRARY, 2016. Depositing electronic publications. In: *British Library* [online]. [cit. 2016-04-18]. Home. About Us. Legal deposit. Websites and electronic publications. Depositing electronic publications. Dostupné z:

<http://www.bl.uk/aboutus/legaldeposit/websites/elecpubs/index.html>.

BRITISH LIBRARY, 2014. Non-print legal deposit: FAQs. In: *British Library: Explore the British Library* [online]. Naposledy edit. 2014-05-09 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.bl.uk/catalogues/search/non-print_legal_deposit.html#excluded.

CELBOVÁ, Iva, 2003. Povinný výtisk. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001196&local_base=KTD.

CONFERENCE OF DIRECTORS OF NATIONAL LIBRARIES. Working group, 1997. The legal deposit of electronic publications. In: *UNESCO* [online]. 6 March 1997 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z:

<http://www.unesco.org/webworld/memory/legaldep.htm>.

CONNOLLY, Dan, 2000. A Little History of the World Wide Web. In: *The World Wide Web Consortium* [online]. [cit. 2016-04-17]. Dostupné z:

<https://www.w3.org/History.html>.

Danish Data Protection Agency. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 25 March 2016 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Danish_Data_Protection_Agency.

DÁNSKO, 2005. Bekendtgørelse nr. 636 af 13. juni 2005 om pligtaflevering af offentliggjort materiale. In: *Lovtidende A*. 2005. ISSN 1903-7643. Dostupné také z: <http://pligtaflevering.dk/loven/bekendtgørelse.htm>.

DÁNSKO, 2004. Lov nr. 1439 af 22. december 2004 om pligtaflevering af offentliggjort materiale. In: *Lovtidende A*. 2004. ISSN 1903-7643. Dostupné také z: <http://pligtaflevering.dk/loven/index.htm>. Neautorizovaný anglický překlad dostupný z: <http://www.kb.dk/en/kb/service/pligtaflevering-ISSN/lov.html>.

DATATILSYNET, 2014. Compiled version of the Act on Processing of Personal Data. In: *Datatilsynet* [online]. Opdateret: 09. 01. 14 [cit. 2016-04-03]. Dostupné z: <http://www.datatilsynet.dk/english/the-act-on-processing-of-personal-data/read-the-act-on-processing-of-personal-data/compiled-version-of-the-act-on-processing-of-personal-data/>.

DEUTSCHE NATIONALBIBLIOTHEK, 2015a. Frequently asked questions (FAQ). In: *Deutsche Nationalbibliothek* [online]. Last update: 31. 03. 2015 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.dnb.de/EN/Header/Hilfe/netzpublikationenFaq.html#doc223532bodyText11>.

DEUTSCHE NATIONALBIBLIOTHEK, 2015b. Web archiving - Frequently Asked Questions (FAQs). In: *Deutsche Nationalbibliothek* [online]. Last update: 17. 03. 2015 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.dnb.de/EN/Netzpublikationen/webseiten.html>.

DEUTSCHE NATIONALBIBLIOTHEK, 2014. *Sammelrichtlinien* [online]. Red. MATTHIAS, A. a B. WIECHMANN. Stand: 1. Mai 2014. Leipzig, Frankfurt am Main: Deutsche Nationalbibliothek [cit. 2016-03-13]. 78 s. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:101-2012022707>.

EVROPSKÁ UNIE, 2011. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice 2006/116/ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. In: *Úřední věstník Evropské unie*. L 265, s. 1-5 [cit. 2016-04-03]. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0077&from=CS>.

EVROPSKÁ UNIE. Evropská komise, 2008. Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Evropské kulturní dědictví na dosah jedním kliknutím: pokrok v oblasti digitalizace kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a uchovávání digitálních záznamů v EU. V Bruselu dne 11. 8. 2008 [cit. 2016-04-21]. [SEK(2008)2372]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0513&from=CS>.

EVROPSKÁ UNIE. Evropská komise, 2006. Doporučení komise ze dne 24. srpna 2006 o digitalizaci kulturního materiálu a jeho dostupnosti on-line a o uchovávání digitálních záznamů (2006/585/ES). In: *Úřední věstník Evropské unie*. L 236, s. 28. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006H0585&from=CS>.

EVROPSKÁ UNIE. Rada Evropské unie, 2002. Usnesení Rady z 25. 6. 2002 o zachování budoucích památek – uchování digitálního obsahu pro budoucí generace. 25th June 2002 [cit. 2016-04-20]. (2002/C 162/02). Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002G0706%2802%29&from=EN>.

FRANCIE, 2014. Code du patrimoine: parties législative et réglementaire. Titre III: dépôt légal. In: *Journal Officiel de la République Française*. 2014, n° 20053. ISSN 0767-4538. Aktuální verze z 6. února 2016 dostupná z portálu LegiFrance: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=52AFC5A6B2B6257AC9CEF32EFFCB2630.tpdila19v_1?cidTexte=LEGITEXT000006074236&dateTexte=20160320.

FRANCIE, 2006. Loi n° 2006-961 du 1 août 2006 relative au droit d'auteur et aux droits voisins dans la société de l'information. In: *Journal officiel (République française. Lois et décrets)*. 2006, n° 178, s. 11529. ISSN 0373-0425. Aktuální konsolidovaná verze z 20. března 2016 dostupná z portálu LegiFrance: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000266350&dateTexte=20160320>.

CHARLTON, John, 2013. Capturing the Digital Universe. *Information Today* [online]. 2013, **30**(6), s. 14-15. ISSN: 8755-6286. Dostupné komerčně z: <http://www.infotoday.com/IT/jun13/index.shtml>.

INTERNATIONAL PUBLISHERS ASSOCIATION, 2014. *Digital Legal Deposit: An IPA Special Report, 24th July 2014*. Dostupné také volně z: <http://www.internationalpublishers.org/images/news/2014/digital-legal-deposit-2014.pdf>.

JACOBSEN, Grethe, 2011. *Netarchive.dk: Newsletter August 2011*. Copenhagen (Dánsko), Netarkivet, 2011. Newsletter. Dostupný z: http://netarkivet.dk/wp-content/uploads/Newsletter_Netarchive_dk_august2011.pdf.

KONGELIGE BIBLIOTEK, 2005. History of Legal Deposit 1697-. In: *Kongelige Bibliotek* [online]. Latest update 07 november 2005 [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.kb.dk/en/kb/service/pligtaflevering-ISSN/historisk.html>.

LARIVIÈRE, Jules, 2000. *Guidelines for Legal Deposit Legislation*. A revised, enlarged and updated edition of the 1981 publication by Jean Lunn. Paris: UNESCO, last rev. October 24, 2000. 61 s. CII-00/WS/7. Digitální kopie dostupná z: <http://www.ifla.org/files/assets/national-libraries/publications/guidelines-for-legal-deposit-legislation-en.pdf>.

LUCEMBURSKO, 2009. Règlement grand-ducal du 6 novembre 2009 relatif au dépôt légal. In: *Mémorial A*. 2009, n° 225. Dostupné také z: <http://eli.legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgd/2009/11/06/n8>.

LUCEMBURSKO, 2004. Loi du 25 juin 2004 portant réorganisation des instituts culturels de l'Etat. In: *Mémorial A*. 2004, n° 120. Dostupné také z: <http://eli.legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2004/06/25/n7>.

MATUŠÍK, Zdeněk, 2014. Právní podmínky sběru povinného depozitu elektronických publikací, jejich zpracování a zpřístupnění v knihovnách. *Knihovna* [online]. **25**(1), s. 55-83 [cit. 2016-04-05]. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna141/141055.htm>.

MEZINÁRODNÍ FEDERACE KNIHOVNICKÝCH ASOCIACÍ A INSTITUCÍ, 2011. IFLA Statement on Legal Deposit. In: *IFLA* [online]. 07th December 2011 [cit. 2016-04-21]. 2 s. Dostupné z: http://www.ifla.org/files/assets/clm/publications/ifla_statement_on_legal_deposit.pdf.

NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY, 2014. Návrh legislativního řešení projektu „NAKI - Správa elektronických publikací v síti knihoven ČR“. In: *Národní knihovna České republiky* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, verze 12. 5. 2013, doplněno na základě výsledku jednání 4. 2. 2014 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/soubory/ostatni/elektronickyv povinnyvytisk_navrh.docx.

NETARKIVET, 2016. FAQ. In: *netarchive.dk: collects and preserves the Danish part of the internet* [online]. Copenhagen (Dánsko): Kongelige Bibliotek [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://netarkivet.dk/in-english/faq/#anchor1>.

NETARKIVET, 2015. Adgang til Netarkivet. In: *netarkivet.dk: indsamler og bevarer den danske del af internettet* [online]. Copenhagen (Dánsko): Kongelige Bibliotek [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://netarkivet.dk/adgang/>.

NĚMECKO, 2006. Gesetz über die Deutsche Nationalbibliothek (DNBG) vom 22. Juni 2006. In: *Bundesgesetzblatt*. Teil I. 2006, Nr. 29, s. 1338-1341. ISSN 0341-1095. Dostupný také z: http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&jumpTo=bgbl106s1338.pdf. Neoficiální překlad do angličtiny dostupný z: http://www.dnb.de/SharedDocs/Downloads/EN/DNB/wir/dnbg.pdf?__blob=publicationFile.

NĚMECKO, 2008. Verordnung über die Pflichtablieferung von Medienwerken an die Deutsche Nationalbibliothek (Pflichtablieferungsverordnung - PflAV) vom 17. Oktober 2008. In: *Bundesgesetzblatt*. 2008, Teil I., Nr. 47. ISSN 0341-1095. Dostupné také z: http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&jumpTo=bgbl108s2013.pdf.

RADA EVROPY. Council for Cultural Co-operation. Culture committee, 2000. Council of Europe/EBLIDA guidelines on library legislation and policy in Europe: Digital content, Books and Archives. Strasbourg, 20 January 2000 [cit. 2016-04-16]. DECS/CULT/POL/book(2000) 1. Dostupné z: [https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/resources/DECS_CULT_POL_book\(2000\)1_EN.pdf](https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/resources/DECS_CULT_POL_book(2000)1_EN.pdf).

RAKOUSKO, 2009. Verordnung (nr. 271) des Bundeskanzlers über die Anbietungs- und Ablieferungspflicht von Druckwerken, sonstigen Medienwerken und periodischen elektronischen Medien nach dem Mediengesetz (Pflichtablieferungsverordnung – PflAV). In: *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich*. Teil 2, Verordnungen, Stück 271, 5 s. ISSN 0007-5906. Dostupný také z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2009_II_271/BGBLA_2009_II_271.pdf.

RAKOUSKO, 1981. Bundesgesetz (nr. 314) vom 12. Juni 1981 über die Presse und andere publizistische Medien (Mediengesetz – MedienG). In: *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich*. Stück 122, 50 s. ISSN 0007-5906. Oficiální souběžný anglický překlad novelizovaného textu dostupný z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1981_314/ERV_1981_314.pdf

SLOVINSKO, 2009. Zakon [č. 3807] o spremembah in dopolnitvah Zakona o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub-A). In: *Uradni list Republike Slovenije*. Št. 86, s. 11591-11592. ISSN 1318-0576. Dostupné také z: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=94363>.

SLOVINSKO, 2007a. Pravidnik [č. 4421] o hranjenju, uporabi in izločanju obveznih izvodov publikacij. In: *Uradni list Republike Slovenije*. Št. 90, s. 12031-12033. ISSN 1318-0576. Dostupné také z: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=82399#!/Pravidnik-o-hranjenju-uporabi-in-izlocanju-obveznih-izvodov-publikacij>.

SLOVINSKO, 2007b. Pravidnik [č. 4422] o vrstah in izboru elektronskih publikacij za obvezni izvod. In: *Uradni list Republike Slovenije*. Št. 90, s. 12033-12034. ISSN 1318-0576. Dostupné také z: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200790&stevilka=4422>.

SLOVINSKO, 2006. Zakon [č. 2977] o obveznem izvodu publikacij (ZOIPub). In: *Uradni list Republike Slovenije*. Št. 69, s. 7230-7234. ISSN 1318-0576. Dostupný také z: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=74211>.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ, 2013. *The Legal Deposit Libraries (Non-Print Works) Regulations*. London: TSO. Statutory Instruments. ISBN 9780111538203. Dostupné také z: http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2013/777/pdfs/ukxi_20130777_en.pdf.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ, 2003. *Legal Deposit Libraries Act 2003*. London: Her Majesty's Stationery Office. Dostupné také z: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/28/pdfs/ukpga_20030028_en.pdf.

STIRLING, P., GILDAS IIIIEN, PASCAL SANZ a SOPHIE SEPETJAN. The state of e-legal deposit in France: looking back at five years of putting new legislation into practice and envisioning the future. *The IFLA Journal* [online]. 2012, **38**(1), s. 5-24 [cit. 2010-10-23]. ISSN 0340-0352. Dostupné z: <http://www.ifla.org/news/out-now-march-2012-issue-of-ifla-journal>.

ŠPANĚLSKO, 2015. Real Decreto [č. 8338] 635/2015, de 10 de julio, por el que se regula el depósito legal de las publicaciones en línea. In: *Boletín Oficial del Estado*. Núm. 177, s. 62878-62885. ISSN 0212-033X. Dostupné z: <https://www.boe.es/boe/dias/2015/07/25/pdfs/BOE-A-2015-8338.pdf>.

ŠPANĚLSKO, 2011. Ley [č. 13114] 23/2011, de 29 de julio, de depósito legal. In: *Boletín Oficial del Estado*. Núm. 182, s. 86716-86727. ISSN 0212-033X. Dostupné z: <https://www.boe.es/boe/dias/2011/07/30/pdfs/BOE-A-2011-13114.pdf>.

UK Database Law. In: *Wikibooks: Open books for an open world* [online]. Last modified on 9 February 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/UK_Database_Law#Database_Right.

UNESCO, 2003. Charter on the Preservation of the Digital Heritage. 32nd session of the General Conference of UNESCO, 17 October 2003 [cit. 2016-4-3]. 4 s.

Dostupné z:

http://portal.unesco.org/ci/en/files/13367/10700115911Charter_en.pdf/Charter_en.pdf.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Legislativní definice

Tabulka č. 2 – Sběr online publikací

Tabulka č. 3 – Zpřístupňování povinného depozitu online publikací